

# KING IS

## Raamattuhetkimateriaali rippikouluun

Nina Lahtinen

Opinnäytetyö, kevät 2010

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Etelä Järvenpää

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) +

kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus +

lähetyssihteerin virkakelpoisuus

## TIIVISTELMÄ

Lahtinen, Nina. King is. Raamattuhetkimateriaali rippikouluun. Järvenpää, kevät 2010, 54 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus + lähetyssihteerin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoitus oli tehdä raamattuhetkimateriaali rippikouluun. King is – materiaalissa on seitsemän osiota, jotka keskittyvät Raamatun pelastushistorian ympärille. Tarkoituksenani oli tuottaa materiaali rippikoulutyötä varten opettajien ja isosten käyttöön. Tavoitteena oli luoda materiaali, jota voisi muokata kunkin rippikoulun tarpeiden mukaan. Materiaalin tarkoituksena oli olla isosten apuna raamattuhetkien ohjaamisessa.

Opinnäytetyön teoriaosuutta varten luin kirjallisuutta liittyen konstruktivismiin ja dialogisuuteen. Konstruktivismi on oppimiskäsitys, jota Rippikoulusuunnitelma 2001 painottaa. Isosjohtoisten raamattuhetkien taustalla halusin käyttää ajatusta tasaveroisuudesta ja siksi keskityin dialogisuuteen, joka ohjaili pitkälti suunnittelemiani pienryhmähetkiä.

Opinnäytetyöni suunnittelu alkoi keväällä 2009, jolloin valmistin ensimmäisen version raamattuhetkimateriaalista. Kesällä 2009 materiaalia testattiin kahdella Salpausselän seurakunnan rippikoululeirillä, joissa olin opettajana. Testauksen yhteydessä keräsin suullista palautetta rippikoulujen isosilta ja opettajilta. Syksyn 2010 aikana kävin läpi saamistani palautteista tekemäni muistiinpanot ja suunnittelin korjaukset materiaaliin. Syksyn aikana kirjoitin lukemani taustakirjallisuuden pohjalta teoriaosuuden opinnäytetyöhöni. Kevään 2010 kuluessa muokkasinkin materiaalin saamani palautteen pohjalta.

Ensimmäisten raamattuhetkien jälkeen isosten palaute oli negatiivista, sillä materiaalini poikkesi aiemmin Salpausselän seurakunnan rippikoululeireillä käytössä olleista materiaaleista. Rippikoulujen edetessä isokset kuitenkin oppivat toimimaan materiaalini pohjalta ja leirien lopussa keräämäni palaute oli ainoastaan positiivista. Muutamia korjausehdotuksia sain isosilta ja rippikoulujen opettajilta. Opettajien pääasiallinen mielipide oli se, että King is -raamattuhetkimateriaali soveltui hyvin käytettäväksi nykyaikaisissa rippikouluissa.

Koko Suomen rippikouluissa käytetään paljon työskentelymuotona isosjohtoisia raamattuhetkiä. Näissä hetkissä nuoret pääsevät keskenään tutustumaan Raamattuun ja itseensä. Pienryhmät tarjoavat turvallisen ympäristön pohdinnalle ja kysymysten esittämiselle. On myös tärkeää, että pienryhmissä nuoret pääsevät tekemään yhdessä asioita Raamatun lukemisen lisäksi. Sen vuoksi materiaalissani onkin paljon toiminnallisia menetelmiä, joiden avulla Raamatusta nousevat aiheet tuodaan nuoria lähelle.

Asiasanat: rippikoulu, konstruktivismi, dialogisuus.

## ABSTRACT

Nina Lahtinen

Bible Study Material for Confirmation School

54 p., 1 appendix. Language: Finnish. Järvenpää, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this project was to prepare a bible study material for confirmation schools to be used by teachers and young confirmed volunteers (YCVs) who are responsible of the bible studies. King Is –material is divided into seven sections which focus on the history of redemption. The aim was to create a material which could be transferred for the needs of every confirmation school.

Constructivism and dialogue were the main theories behind the material. The theories were selected based on a thought of equality between the YCVs and confirmands.

The project started in spring 2009 when the first version of the material was released. The material was tested in confirmation camps in Salpausselkä parish. During the confirmation camps feedback was collected from confirmation camp teachers and YCVs. In the autumn 2009 the feedback was analysed and the material was improved. During the spring 2010 the theory part of the project was compiled. The feedback was mainly positive after the YCVs were familiarized with the material. The teachers gave positive feedback.

In-groups led by the YCVs are a common practice in the confirmation classes all over Finland. In those in-groups youngsters are familiarized with the Bible and themselves. It is important that young people read the Bible together. The in-groups offer a great place for safe environment for asking questions and discussing the contents together. It is important that youngsters have the chance to do things together. Because of that the material includes a lot of action that brings the Bible closer to young people.

Keywords: confirmation school, constructivism, dialog

## SISÄLLYS

1 JOHDANTO .....	5
2 OPINNÄYTETYÖN TARVE JA LÄHTÖKOHDAT .....	6
3 RIPPIKOULU .....	7
3.1 Rippikoulun lähtökohdat ja tavoite .....	7
3.2 Rippikoulun isoset ja ryhmäksi tulemisen haaste .....	9
3.3 Raamatun käyttö rippikoulun pienryhmässä .....	10
4 KONSTRUKTIVISMI OPPIMISKÄSITYKSENÄ .....	12
4.1 Tiedon rakentaminen, rakentuminen ja rakentajat .....	13
4.2 Konstruktivismi, kristillinen kasvatus ja rippikoulu .....	15
5 DIALOGISUUS .....	17
5.1 Dialogipedagogiikka .....	18
5.1.1 Dialogipedagogiikan historiaa .....	19
5.2 Dialogisuus ryhmässä.....	19
6 RAAMATTUHETKIMATERIAALIN SYNTY, KOKEILU JA ARVIOINTI .....	21
7 POHDINTA JA LOPPUTULOKSET .....	24
7.1 Työn arviointia .....	24
7.2 Lopuksi.....	26
LÄHTEET .....	27
LIITE 1: KING IS -raamattuhetkimateriaali .....	30

## 1 JOHDANTO

Rippikoulua on vuosien saatossa luonnehdittu portiksi aikuisuuteen. 15-vuotiaille se onkin yhä yksi elämän suurista virstanpylväistä. Rippikoulussa tutustutaan kristilliseen uskoon, Raamattuun ja katekismukseen, mutta tärkeimpänä tekijänä rippikoulussa on nuori itse. Rippikoulu on matka omaan itseen samalla, kun etsitään vastauksia elämän suuriin kysymyksiin ja tutustutaan kolmiyhteiseen Jumalaan. Jo ennen Diakonia-ammattikorkeakoulun koulutukseen pääsemistäni olin jo varma, että opinnäytetyöni tulee käsittelemään rippikoulua jollakin tasolla, sillä valmistuessani evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyönohjaajaksi, yksi keskeisimpiä työtehtäviäni on rippikoulun järjestäminen.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda toimiva materiaali rippikouluihin isosia varten. Materiaalin tarkoituksena on auttaa isosta tutkimaan Raamattua yhdessä rippikoululaisien kanssa. Isonen ei ole rippikoulussa opettaja, vaan materiaalissani isonen on rippikoululaiselle vertainen, vaikkakin hänellä on ryhmänjohtajan taidot.

King is -raamattuhetkimateriaali on rakennettu kristinuskon pelastushistorian ympärille. Materiaalissa on seitsemän osaa, jossa käsitellään pelastushistorian eri vaiheita ja nuorten elämään liittyviä kristinuskosta nousevia asioita, kuten luonnosta huolehtimista ja yhteistä vastuuta toisistamme. King is -materiaalin tarkoituksena on saada tekemisen ja yhteisen pohdinnan kautta madallettua nuoren kynnystä avata Raamattu vapaaehtoisesti. Tavoitteena on osoittaa nuorille, että Raamatusta löytyviä ohjeita voi soveltaa omaan elämään. Materiaalin päätavoite on olla isosen tuki ja turva raamattuhetkissä. Materiaalin avulla isonen voi luoda hetken, jolloin rippikoululaiset ja isonen saavat hetkeksi pysähtyä yhdessä ihmettelemään Raamattua ja sen sisältöä.

## 2 OPINNÄYTETYÖN TARVE JA LÄHTÖKOHDAT

Salpausselän seurakunnan rippikouluissa on ollut vuodesta 2001 käytössä virkaatekevän nuorisotyönohjaaja Tiina Virkkusen luoma Asian ytimessä – raamattuhetkimateriaali. Kyseinen materiaali on seurakunnan isosille tuttu, sillä se on ollut käytössä heidän omassa rippikoulussaan ja lisäksi vanhemmat isokset ovat käyttäneet materiaalina isosen roolissa useainkin otteeseen. Pienoisevankeliumiin perustuva materiaali on usein ollut rippikoululeireillä viikko-ohjelman runkona niin, että materiaalin osakokonaisuudet ovat nivoutuneet päivän muuhun opetukseen usein saumattomasti. Virkkusen materiaali, kuten omanikin, perustuu ajatukseen päivittäisistä isosjohtoisista raamattuhetkistä.

Salpausselän seurakunnassa on ollut käytössä myös Porinat-keskustelumateriaali, joka sisältää kysymyksiä nuorten elämästä. Kysymykset on lajiteltu aihealueisiin, joita rippikoulussa käsitellään, kuten luonto, perhe sekä seksi ja seurustelu. Vuonna 2007 käyttöön on myös valmistunut Virkkusen tuottama Ulkkis-materiaali, jossa käsitellään rippikoulun ulkoläksyjä erilaisten kysymysten ja ryhmätehtävien kautta. Sekä Porinat- että Ulkkis-materiaali ovat olleet isosten tukena ja käytössä ryhmätilanteissa Asian ytimessä -raamattumateriaalin ohella. Joissain rippikouluissa on ollut isosjohtoiset raamatturyhmät, joissa materiaalina on ollut Asian ytimessä ja saman päivän aikana myös ulkoläksyihin keskittyneet ryhmät, joissa pohjana on käytetty Ulkkis-materiaalia.

Idea uuden materiaalin tuottamisesta rippikoulukäyttöön syntyi syksyllä 2007, kun eräällä nuortenleirillä keskustelimme Salpausselän seurakunnan silloisen nuorisopastori Risto Kaakisen kanssa rippikoulusuunnitelmasta ja sen konstruktivistisesta painotuksesta. Tulimme siihen lopputulokseen, että Salpausselän seurakunta tarvitsisi Asian ytimessä -materiaalin rinnalle toisen Raamattuun pohjautuvan materiaalin, joka myötäilisi tiukemmin rippikoulusuunnitelman ajatusta keskusteleavuudesta ja vertaisuudesta. Vuosien saatossa idea muuntui opinnäytetyösuunnitelmaksi, jota halusin lähteä toteuttamaan yhdessä Salpausselän seurakunnan kanssa.

### 3 RIPPIKOULU

#### 3.1 Rippikoulun lähtökohdat ja tavoite

Vuosittain 15-vuotiaista nuorista noin 90 prosenttia käy rippikoulun (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a). Jo tämä faktatieto paljastaa, että rippikoulu on tärkeä osa suomalaisen nuoren elämää. Innanen, Niemelä ja Porkka selvittävät rippikoulun historiaa artikkelissaan *Confirmation Work in Finland*. He mainitsevat, että aikoinaan Suomessa konfirmoitu nuori luettiin yhdeksi aikuisista. (Innanen, Niemelä ja Porkka 2010, 140.) Myös nykyään rippikoulu on eräänlainen virstanpylväs aikuisuuden kynnyksellä. Yleensä rippikoulu käydään omassa kotiseurakunnassa, mutta muitakin vaihtoehtoja on. Rippikouluja Suomessa järjestävät luterilaiset seurakunnat, mutta myös erilaiset kristilliset järjestöt voivat järjestää rippikouluja yhteistyössä evankelis-luterilaisen kirkon kanssa. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b.) Erilaisia vaihtoehtoja rippikoulun käymiseen löytyy useita. Rippikoulun voi käydä joko ryhmässä tai yksityisesti ja ajallisesti joko leiri-, päivä- tai iltarippikoulussa. Mielty mysten mukaan nuori voi valita itselleen vaikkapa liikuntapainotteisen tai vaellusrippikoulun. Vaihtoehtoista huolimatta rippikoulujen pääpaino on silti sama. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a.c.)

Rippikoulusuunnitelman mukaan rippikoulun yleistavoite pohjautuu kirkolle annettuun kaste- ja opetustehtävään ja velvoitteeseen lähimmäisenrakkaudesta, joka koskee kaikkia ihmisiä. Nämä tavoitteet pohjautuvat Raamattuun ja ovat Jeesuksen antamassa lähetyskäskyssä ja rakkauden kaksoiskäskyssä. (Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001.)

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28:18–20.)

Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeestäsi ja koko sielustasi, koko voimallasi ja koko ymmärrykselläsi, ja lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. (Luuk. 10:27.)

Piispainkokouksen vuonna 2001 hyväksymän rippikoulusuunnitelman mukaan rippikoulun tavoite on, että ”rippikoululainen vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu”. Rippikoulu on suunnitelman mukaan myös osa kasteopetusta, joka kestää koko ihmisen eliniän. (Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001.) Tähän kasteopetukseen liittyvä luterilainen teologia on Jari Jolkkosen mukaan maailman vahvin. Jolkkonen kirjoittaa, että luterilaisen kirkon sakramentit, kaste ja ehtoollinen antavat merkityksen rippikoululle ja konfirmaatiolle, jotka sijaitsevat niin kirkon uskon kuin ihmisen elämänkaarenkin näkökulmasta sakramenttien välissä. Jolkkonen yksinkertaistaa ajatuksensa neljään kohtaan:

1. Kaste tekee ihmisen osalliseksi kristillisestä uskosta ja Kristuksen kirkosta,
2. Rippikoulun tehtävä on tukea ja vahvistaa häntä tässä uskossa,
3. Konfirmaatiossa hän tunnustaa tämän uskon, Jumala siunaa häntä ja vahvistaa hänen uskoaan, ja seurakunta vahvistaa kastettua esirukouksin,
4. Konfirmaatio antaa nuorelle oikeuden osallistua ehtoolliselle itsenäisesti Ehtoollinen on kristillisen uskon harjoittamisen perusmuoto, jossa yhteys Kristukseen ja toisiin kristittyihin toteutuu kaikkein syvimällä tavalla. (Jolkkonen 2004, 10.)

Tämä evankelis-luterilaisen kirkon kasteopetus perustuu Jeesuksen Lähetyskäskyyn, jonka mukaan kasteen kautta tullaan Kristuksen opetuslapsiksi. Kasteen jälkeä ihminen ei pysty pesemään pois, eikä mikään kastetun teko tee kasteen merkitystä tyhjäksi. Rippikoulussa nuorta autetaan ymmärtämään sitä uskon todellisuutta, josta hän on kasteen kautta osallinen. Rippikoululainen, jota ei ole vielä kastettu, saa valmiudet kasteelle menoon ja hänet kastetaan ennen konfirmaatiota. Kasteessa Jumala on lahjoittanut rippikoululaiselle uskon ja rakkauden, joita Hän itse on vahvistamassa rippikoulun aikana Sanan, sakramenttien, rukousten ja jumalanpalvelusten välityksellä. Rippikouluryhmä on yhteen kokoontunut seurakunta, joka toteuttaa näitä neljää elementtiä yhdessä. Rippikoulu huipentuu konfirmaatioon, pyhään toimitukseen, jossa ”nuoret tunnustavat uskonsa, seurakunta rukoilee heidän puolestaan, heidät siunataan ja he saavat oikeuden itsenäiseen ehtoolliselle osallistumiseen”. Rippikoulu ja konfirmaatio ovat ohjaamassa nuorta elämään seurakunnan yhteydessä ja osallistumaan sen toimintaan. (Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001.)



Kirkkohallituksen vuonna 2004 julkaisema ”Herran kansan ensi rippi. Kotiväen rippikoulukirja” on ohjekirja rippikoululaisen koteihin. Kirjasessa käydään läpi rippikoulua liittäen nykypäivä selvästi vanhempien kokemuksiin ja tuntemuksiin. Kirjasta tulee vahvasti esiin ajatus, että nuori ei ole käymässä rippikoulua yksin. Rippikoulu on nuoren elämässä varteenotettava virstanpylväs, jonka kokemisessa koko perhe on väistämättä mukana. Kirjanen muistuttaa kotiväelle, että rippikoulussa käydään yhä läpi samoja asioita kuin heidän nuoruudessaan: nuorille opetetaan katekismuksen perusasiat. Tämäkin sukupolvi käy läpi uskontunnustusta, Isä meidän -rukousta, kymmentä käskyä ja pyhiä sakramenteja. Näiden lisäksi nuori voi etsiä hyvän elämän aineksia ja vastauksia vaikeisiin kysymyksiin, opetella ottamaan toiset huomioon ja yhtenä tärkeimmistä asioista nuori saa tukea kasvuunsa kristittynä. (Raittila 2004.)

### 3.2 Rippikoulun isokset ja ryhmäksi tulemisen haaste

Jouko Porkkan mukaan isosten yksi yleisimmistä tehtävistä rippikoulussa on pienryhmien ohjaaminen. Tärkein tehtävä on isosen kannalta omasta pienryhmästä huolehtiminen. (Porkka 2004, 59–62.) Mielestäni nämä tutkimustulokset ovat kertomassa, miksi isosia tarvitaan rippikoulussa. Vain muutamaa vuotta vanhemmat isokset ovat toimimassa linkkinä rippikoululaisten ja opettajien välillä ja ovat ikänsä puolesta rippikoululaisille äärimmäisen tärkeä samaistumisen kohde. Omissa kontakteissani isosiin olen pyrkinyt korostamaan esimerkillisyyden tärkeyttä: isokset ovat rippikoululaisille malli nuoresta kristitystä. Rippikoulusuunnitelma 2001 myöntää isosilla olevan merkittävä tarkoitus rippikoulun kokonaisuudessa. Sen mukaan isosten erilaiset tehtävät muotoutuvat käytännön tilanteissa. (Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001.)

Isosia on käytetty suomalaisissa rippikouluissa heti ensimmäisestä leiristä lähtien. Kesällä 1937 pidettiin Nurmijärven seurakunnassa leiririppikoulu oppikoulua käyville tytöille. Poikien ensimmäinen rippikoulu oli myöhemmin samana kesänä myös Nurmijärvellä. Jo näillä leireillä oli mukana isoja siskoja ja veljiä, joiden nykyinen nimitys on isonen. Tuolloin isokset olivat pääasiassa teologian ylioppilaita; nykyään isokset ovat isoskoulutuksen käyneitä seurakunnan nuoria. (Porkka 2004, 7.) Isokset voidaan yhäkin mieltää leiriläisten isoiksi siskoiksi ja veljiksi, jotka ovat tukemassa ja neuvomassa var-

sinkin niissä tilanteissa, joihin leirin opettaja ei sovellu. Jouko Porkka huomauttaa artikkelissaan *The history of young confirmed voluntary workers in Finland*, että isous on yksi suurimmista maallikkotoiminnoista Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa (Porkka 2006, 35).

Yksi isosen suurimmista haasteista rippikoulussa on oman pienryhmän hallinta. Turvallisuuden ja luottamuksen luominen ryhmään ei ole helppoa, ja tähän haasteeseen olen halunnut osaltani vastata omalla materiaalillani. Isoskoulutuksen merkitystä tässä kohdassa ei voi väheksyä. Seurakunnan nuorisotyöntekijöiden tulee varmistaa koulutuksensa, että isosille annetaan riittävät valmiudet toimia pienryhmän johtajana. Nuorisotyöntekijöiden ammattitaidosta kertoo osaltaan myös se, että he osaavat löytää sellaisille isosille rippikoulussa paikan, joilta ryhmän johtaminen ei luonnistu. Mikko Aalto kirjoittaa teoksessaan *Ryppästä ryhmäksi turvallisen ryhmän synnystä*. Hänen mukaansa turvallisessa ryhmässä uskallamme olla juuri sellaisia kuin olemme. Aalto korostaa, että ryhmässä, jossa on hyvä olla, voi myös paljastaa heikkoutensa. (Aalto 2000, 17.) Turvallinen ryhmä nostaa meistä esiin parhaat puolemmet. Nekin puolet itsessämme, joita pidämme jalostumattomina, kehittyvät ryhmässä, jossa on hyvä ja turvallinen olo. (Aalto 2002, 8.)

Ryhmätyöskentely korostaa nuoren asemaa aktiivisena tiedonkerääjänä ja -työstäjänä. Ryhmällä on suuri merkitys nuoren opettellessa kantamaan vastuuta. Pienryhmä tarjoaa jokaiselle myös mahdollisuuden tulla kuulluksi ja jakaa omia ajatuksiaan. Kaikkien läsnä ollessa nuori ei välttämättä uskalla kertoa mielipiteitään ja ajatuksiaan tai tulla kuulluksi, mutta pienryhmä mahdollistaa henkilökohtaisempien asioiden jakamisen ja jokainen pääsee ääneen. Pienryhmällä on myös merkitys uusien ideoiden tuottajana sekä tunnelmanluojana. Pienryhmässä harjoitellaan yhteistyötä ja työnjakoa ja samalla päästään vaikuttamaan ilmapiiriin ja tunnelmaan. (Pruuki 2010, 155–156.)

### 3.3 Raamatun käyttö rippikoulun pienryhmässä

Rippikoulusuunnitelma 2001 toteaa Raamatun olevan rippikoulun peruskirja, jota käsitellään monin eri tavoin. Tärkeimmiksi tavoiksi mainitaan yksin lukeminen ja yhdessä

keskusteleminen. Yksi rippikoulun opetuksen tavoitteista on tuoda Raamatun opetukset ymmärrettäväksi nuorelle. Kun Raamattu tulee tutummaksi, nuori voi paremmin ymmärtää, kuka on kristinuskon Jumala, mitä usko on ja mitä se tarkoittaa käytännössä. (Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001.)

Arto Köykin mukaan elämäkysymyksiä on kolmenlaisia. Ensimmäkin nuoren turvautuvat Raamattuun etsiessään lohtua vaikeuksien keskellä. Omasta Raamatusta alleviivatut kohdat antavat lohdutuksen ja auttavat eteenpäin. Raamattua saattaa verrata päiväkirjaan, sillä Raamattu ei kerro sille kuiskattuja asioita eteenpäin, vaan kuuntelee ja antaa lohduttavan sanan. Toiseksi nuoret löytävät Raamatun sivuilta Jumalan tahdon. Nuori kasvaa kristilliseen uskoon lukemalla siitä, mitä Jumala ihmiseltä toivoo ja mitä me Häneltä saamme. Kolmanneksi Raamattu on ohjeena nuorelle kristillisiin elämäntapoihin ja hyvään elämään. Köykin kiittää tätä kolmatta kohtaa pohtimalla, että jostain nuoret joka tapauksessa etsivät elämänohjeensa, joten parempi vaihtoehto Raamattu on vaikkapa mediaan verrattuna. (Köykin 2005, 60.)

Myös yhteisöllisyydellä on merkitystä nuoren Raamatun luvussa. Historian saatossa Raamattua on aina luettu yhteisöissä, sillä ihmisillä ei ollut varaa ostaa omia Raamattuja. Nykyään rippikoululaiset saavat jokainen oman Raamattunsa, mutta siihen tutustumiseen liittyvä yhteisöllisyys ei ole kadonnut minnekään. Sana ei voi tulla rakkaaksi, ellei nuorella ole sen tukena rakastavaa ja toimivaa yhteisöä, jossa nuori voi aistia Sanan toteutumisen. (Köykin 2005, 65.) Rippikoulu varsinkin leirimuotoisena tarjoaa useimmiten raamatuntutkiskelulle turvallisen yhteisön. Kun rippikoululainen tutkii Raamattuaan yhdessä vertaistensa kanssa, hän voi löytää aineksia sovellettavaksi omaan elämäänsä. Materiaalini tarkoitus on asettaa tasavertaiset nuoret yhdessä tutkimaan Raamatun sisältöä ja siinä esiintyviä teemoja. Yksilötehtäviäkin sisältävä materiaali pohjautuu ajatukseen yhteisöllisyydestä, jota Köykinäkin painotti.

#### 4 KONSTRUKTIVISMI OPPIMISKÄSITYKSENÄ

Rippikoulu on ajattelemisen aikaa. Nuori miettii omaa elämäänsä, saa opetusta kristinuskosta ja tärkeänä osana rippikoulua on vertaisryhmä: muut samanikäiset samassa elämäntilanteessa olevat nuoret. Rippikoulun aikana nuori työstää omaa maailmankuvaansa ja rakentaa sitä jopa täysin uudelleen. Tästä syystä konstruktivismi on mielestäni oppimiskäsityksistä yhteensopivin rippikoulun kanssa. Sinikka Ojasen mukaan teollisuusyhteiskunnassa ja massatuotannon aikana ihmiset kaipasivat auktoriteettia, ehdotonta mestaria kertomaan oikeat menetelmät ja ratkaisut. Nyky-yhteiskunta on kuitenkin muuttunut jo yksilökeskeisemmäksi: ihmiset ajattelevat itse ja ovat itsenäisiä. Konstruktivismin ajatus oppimisesta on kaukana ulkopuolisen opettajan antamista valmiista vastauksista, vaan tarkoituksena olisi luoda oppijalle tilanne, jossa hän itse rakentaa tietonsa. Tasavertainen dialogi opettajan ja oppilaan välillä on konstruktivismin ydin. (Ojanen 2000, 38.) Rippikoulussa tilanne, jossa muutamaa vuotta vanhempi isonen ohjaa rippikoululaista, on otollinen alusta konstruktivismin idealle. Yhdenvertaisuus on avainasemassa ryhmätilanteissa.

Ojanen jatkaa, että jo Sokrates puhui oppilailleen kysymysten kautta ja antoi heidän tehdä ajattelutyön itse. Ajatus konstruktivismista on siis todella vanha. Yhteiskunnan kehitys on kuitenkin ollut niin hidasta ja välissä on ehtinyt olla monia erilaisia käsityksiä oppimisesta, ennen kuin 1900-luvun puolivälissä kognitiivisuus alkoi yleistyä. (Ojanen 2000, 38.) 1950-luvulla psykologiassa vahvistui suuntaus, joka kuvasi ihmisen aktiiviseksi tiedonkäsittelijäksi. Uteliaisuus ja syiden etsiminen vievät ihmistä eteenpäin ja tietotulvan keskellä puristamme tiedon hallittaviin tietopaketteihin yksinkertaistamalla havaitsemaamme. Aiemmin psykologiassa pinnalla olleet viettilykkeet hylättiin: sen sijaan että ihmistä ”työntävät eteenpäin” vietit, meitä ”vetävätkin” erilaiset tavoitteet. Ihmistä ei enää mielletty eläimeksi, joka vain reagoi ärsykkeisiin, vaan tutkijat havaitsivat ihmisen antavan myös merkityksiä havainnoilleen ja näin rakentavan sisäisiä malleja, jotka lopulta johtavat itseohjautuvuuteen. Kognitiivisuus kuvaa ihmisen ”aktiiviseksi, tietoa käsitteleväksi ja toimintaansa sisäisten mallien avulla ohjaavaksi”. (Peltonen, Himberg, Laakso, Niemi ja Näättänen 2000, 143–144.)

Oppija muokkaa havaitsemansa helposti muistettavaan muotoon, joka on helppo myöhemmin palauttaa mieleen. Opettajan tehtävänä on siis herätellä ajatuksia ja näyttää havainnoinnin paikat. Oppilas itse työstää oppimisensa. (Näätänen, Niemi, Laakso ja Peltola 2000, 94–95.) Koulumaailmassa tulee helposti tulkinta opettajan laiskuudesta hänen sysätessään vastuun oppimisesta oppilaalle, sillä yhteiskunnassamme elää vielä ajatus opettajan auktoriteetista ja kaiken tietävästä luonteesta. Kun opettajan tehtävänä onkin näyttää oppimisen paikkoja, on perinteinen ”kaiken tietävä” käsitys ristiriidassa tämän kanssa. Rippikoulun pienryhmätilanteissa ”opettajana” toimii kuitenkin isonen, rippikoululaiselle vertainen ihminen, jota he tuskin asettavat ehdottoman auktoriteetin asemaan. Tämän vuoksi konstruktivistiselle tiedon etsimiselle tuskin syntyy vastarintaa.

#### 4.1 Tiedon rakentaminen, rakentuminen ja rakentajat

Konstruktivismi antaa oppimisessa arvon verbille ”rakentaa”. Konstruktivismissa ihminen itse luo todellisuutensa eli rakentaa maailman, jossa elää. Sen mukaan ei ole ainoastaan yhtä tapaa käsittää ympäristöä ja todellisuutta, mikä tukeekin länsimaista kasvatuksen ihannetta, jossa ihminen on älyllisesti vapaa. Tapio Puolimatka puhuu kymmenestä konstruktivismin kasvatuksellisesta rakenteesta, jotka luettelen myöhemmin. Nämä rakenteet ovat sovellettavissa myös ryhmätilanteeseen rippikoulussa. Puolimatka kirjoittaa: ”Pyrkimyksenä ei ole niinkään oppia tiettyjä tosiasioita tai tietokokonaisuuksia kuin säilyttää mieli valmiina muodostamaan uusia käsityksiä ja tiedollisia rakennelmia.” (Puolimatka 2002, 23–24.) Rippikoulun pienryhmässä juuri tämä on tavoitteena. Isonen ei anna valmiita vastauksia, vaan tarkoituksena on pysähtyä hetkeksi ihmettelemään Raamattua yhdessä.

Puolimatkan mainitsemista rakenteista ensinnä mainittakoon tietoteoreettinen skeptisismi, joka pohjautuu ajatukseen lopullisten vastusten löytymättömyydestä. Toisena Puolimatkan rakenteena on vapaus. Ihminen on vapaa luomaan itselleen arvot ja normit sen sijaan, että maailmassa olisi yleispätevästi kaikkia sitovia mittapuita. Kolmantena on rationaalisuus. Ihmisten tulisi luottaa oman järkensä saavutuksiin nojaamatta maailman tarjoamiin ajatuksiin. Neljäntenä rakenteena on suvaitsevaisuus. Vapauden ja rationaalisuuden jälkeen on Puolimatkan mielestä hyvä todeta, että vaikka ihmiset haluai-

sivatkin järjellään kyseenalaistaa kaiken, heidän tulee silti kunnioittaa muita ajatuksia, sillä ensimmäisen rakenteen mukaan mitään ajatusta ei voida todistaa muita paremmaksi. Viides rakenne on tasa-arvo, joka liittyy kiinteästi neljännen rakenteen ajatukseen. Kuudentena Puolimatka korostaa yksilöllisyyttä, joka osaltaan liittyy toiseen rakenteeseen, eli vapauteen. Jokaisella ihmisellä on oikeus omiin mielipiteisiinsä, olivatpa ne muiden mielestä oikeita tai vääriä. Seitsemäntenä rakenteena Puolimatka pitää kehitystä. Puolimatka toteaa: ”Koska päätelmät voidaan aina alistaa kritiikille, ei arvokkainta ole itse totuus vaan totuuden etsintä.” Kahdeksantena rakenteena on itseohjautuvuus. Konstruktivistisessa ajattelussa korostetaan ihmisen luontaista uteliaisuutta, jonka Puolimatka on tässä nimennyt itseohjautuvuudeksi. Yhdeksäs rakenne on vuorovaikutus, jota ilman ryhmä ei pärjää. Kymmenes rakenne on yksilöllisyyden arviointi. (Puolimatka 2002, 22–24.) Rippikoulun pienryhmässä Puolimatkan rakenteista korostuu erityisesti kehitys ja vuorovaikutus. Rippikoulun pienryhmässä ei ole tärkeää tulla tiettyyn johtopäätökseen, vaan saada nuoria kehittymään ihmisenä ja herättää heissä ajatuksia. Vuorovaikutuksen myötä isosen asema vertaisena korostuu, sillä myös hän oppii rippikouluisten rinnalla. Myös tasa-arvo ja suvaitsevaisuus ottavat osansa ryhmän työskentelyssä.

Tiedon rakentajaksi yleensä mielletään yksilö, joka omien aiempien kokemustensa ja malliensa varaan rakentaa uutta tietoa. Tällaisen ajattelun kannattaja on esimerkiksi kuuluisan kehityspsykologin Jean Piaget. Yksilön rinnalle varteenotettavaksi rakentajaksi on kuitenkin noussut myös ryhmä. (Puolimatka 2002, 33.) Itse koen kasvaneeni ja oppineeni jokaisessa rippikoulussa, jossa olen ollut tavalla tai toisella mukana. Kokemukseni mukaan isosen johtama pienryhmä kasvaa rippikoulussa yleensä niin tiiviiksi ryhmäksi, että mielestäni ryhmän on täysin mahdollista rakentaa tietoa yhdessä.

Puolimatka puhuu toisessa teoksessaan kasvatustilfilosofioista ja mainitsee Tuomas Akvinolaisen ajatuksen oppimisesta. Akvinolainen nosti esille opettajan tai ohjaajan roolin, jonka tarkoituksena on ainoastaan herättää oppijalla jo olevat, mutta ehkä piilotetut kyvyt. Kun oppija löytää itsestään nämä kyvyt, ne aktivoituvat ja tulevat todellisiksi. (Puolimatka 1995, 32.) Rippikoulun pienryhmässä isosen tehtävänä on herätellä rippikoulu-  
laisia etsimään itsessään jo olevia vastauksia. Tuomas Akvinolaisen ajatus toimii siis yhä tänäkin päivänä.

Puolimatkan ajatuksia ja konstruktivismia on myös kritisoitu. Juha Parkkisenniemi huomauttaa, että konstruktivismissa ei oteta huomioon oppijan tunteita, joilla kuitenkin on valtava merkitys ihmisen elämässä (Parkkisenniemi i.a). Puolimatka on itsekin kritisoinut konstruktivismia. Hänen mukaansa konstruktivismin ajatuksia on sanottu epäjohdonmukaiseksi, empiirisesti perustelemattomaksi ja mielivaltaisiksi. Jos konstruktivistista teoriaa sovelletaan siihen itseensä, on edessä ongelma. Konstruktivismin mukaan ei ole olemassa totuuksia, jotka eivät olisi sidonnaisia aikaansa ja yhteiskunnalliseen viitekehykseen. Tämän mukaan siis myös konstruktivismi itse on oman aikansa teoria ja ajattelumalli. Puolimatka kirjoittaa: ”Jos riippumattomia totuuksia ei ole, ei sellainen voi olla myöskään väite, ettei niitä ole.” (Puolimatka 2002.)

#### 4.2 Konstruktivismi, kristillinen kasvatus ja rippikoulu

Antti Räsänen kirjoittaa artikkelissaan kristillisestä kasvatuksesta, että kristityillä ei ole kasvatuksessa erityistä pedagogiikkaa, vaan kasvatuksesta tulee kristillistä, kun sisältö ja tavoite ovat kristilliset. Räsänen mukaan kristillinen kasvatus pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, jossa ihmistä saatetaan kasvamaan kristinuskon tukemana. (Räsänen 2008, 287–288.) Rippikouluun tulevat 15-vuotiaat ovat kasvun vaiheessa. Rippikoulun aikana toteutuu kirjaimellisesti kristillisen ihmiskäsityksen ajatus, kun nuorelle kerrotaan kristinuskon ydinajatuksia ja samalla tuetaan kasvua. Pienryhmässä tapahtuva kasvatus on vertaiskasvatusta. Isosen tehtävä on olla rippikoululaiselle tuki ja turva, mutta myös esimerkki.

Oppimisen voidaan katsoa perustuvan aikaisemmin opittujen asioiden ja uusien tietojen yhteyteen. Ajatus tällaisesta oppimisesta on sovellettavissa myös uskonnolliseen oppimiseen. Konstruktivismi toimii kristillisessä kasvatuksessa niin, että esimerkiksi Raamatun tapahtumat tulee nähdä sekä alkuperäisessä maantieteellisessä ja historiallisessa yhteydessään, mutta niiden merkitys pitää myös soveltaa tähän päivään ja omaan elämään. (Räsänen 2008, 290–291.) Tekemässäni materiaalissa olen pyrkinyt tällaiseen käsitykseen kristillisestä kasvatuksesta. Nuoret pysähtyvät Raamatun äärelle ja pohtivat, mitä tapahtuu historiallisesti. Samalla he miettivät, mikä merkitys kertomuksilla ja koh-

dilla on heidän omassa elämässään ja miten Raamatun tapahtumat olisi nähtävä tänä päivänä.

Lassi Pruuki ja Kirsi Tirri painottavat artikkelissaan, että konstruktivismia ei voida suoraan soveltaa rippikouluun pedagogisessa mielessä, sillä rippikoulussa oppimisen kohteena on Jumalan ilmoitus. Oletus siis on, että Jumalasta voidaan saada tietoa hänen oman itseilmoituksensa kautta. Tämä yksityiskohta ei kuitenkaan vesitä täysin konstruktivismin käyttöä rippikoulussa, päinvastoin he korostavat, että uusin rippikoulusuunnitelmakein pohjautuu pitkälle ajatukseen konstruktivismista. Pruuki ja Tirri valottavat konstruktivistista oppimisprosessin sarjaa ja jakavat oppimisen kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisessä, eli orientaatiovaiheessa oppija palauttaa mieleensä aihepiiriin liittyvät aikaisemmat kokemukset. Prosessointivaiheessa kuultu aines muokataan ja suhteutetaan vanhoihin skeemoihin, oppija korjaa mallejaan ja tuottaa uusia ratkaisuja. Kolmannessa, jäsentymisvaiheessa uusi ja vanha aines ovat keskenään vuorovaikutuksessa, jolloin muodostuu uusia rakenteita. (Pruuki ja Tirri 2004, 38–39.) Pruuki jatkaa ajatuksiaan konstruktivismista rippikoulussa kirjassaan Rippikoulun pikkujättiläinen. Pruuki mainitsee, että opettajan rooli on konstruktivismissa oman asiantuntemuksen välittämistä kuulijoille. (Pruuki 2010, 64.)



## 5 DIALOGISUUS

Dialogisuus ymmärretään usein kahden ihmisen väliseksi vuoropuheluksi. Keskustelu on enemmänkin useita monologeja, sillä keskustelijat haluavat puheenvuoroillaan tuoda esiin omia mielipiteitään ja pysyvät usein niiden takana muiden mielipiteistä huolimatta. Usein keskustelun päämääränä onkin toisen mielipiteisiin vaikuttaminen korostamalla omien argumenttien virheettömyyttä. (Sarja 2003.) Riitta Jaatinen ja Jorma Lehtovaara puhuvat toimittamansa teoksen ”Dialogissa – ihmisenä ihmisyyhteisössä” johdannossa dialogisuuden arkisuudesta, jokapäiväisyydestä. He kirjoittavat, ettei dialogissa ole kyse pelkästään ihmisten välisistä suhteista tai ajattelutavoista. Heidän mukaansa dialogisuus on täydellisimmillään kokonaisen ihmisen yhteyttä toiseen ihmiseen: ”Aidossa dialogissa ihminen on aina kokonaisuutena yhteydessä todellisuuteen.” Kun dialogisuus käsitteenä ymmärretään näin, kyse ei voi olla toisen ihmisen opettamisesta, pedagogista toimintaa. (Jaatinen ja Lehtovaara 1996, 9.)

Ihmiset ovat kyvyttömiä kasvamaan tädeksi ihmiseksi yksin. Siksi tarvitsemme toisia ihmisiä ja dialogisuutta siihen väliin, jotta voisimme paremmin ymmärtää olemassaoloamme ja ympäristöämme. Dialogissa oleminen edellyttää, että olemme avoimessa yhteydessä toiseen ja olemme kokonaisia ihmisiä ja toimimme omana itsenämme. (Ojanen 2000, 60–61, 63.) Lassi Pruuki taas viittaa artikkelissaan Kysymysten tekemisen, kuuntelun ja keskustelun taito dialogisuudella keskusteluun, jonka tarkoituksena on etsiä uusia merkityksiä ja olla luova ja avoin. Pruuki jatkaa, että dialogissa etsitään yhteistä ymmärrystä ja ajatellaan yhdessä. (Pruuki 2004, 200–201.) Eri lähteet siis sanoittavat saman asian monella eri tavalla, mutta lopulta puhutaan ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, jossa toinen kohdataan kokonaisvaltaisesti.

Yhdeksi dialogisuuden keskeisin käsite on toisen ihmisen kuunteleminen ja huomioon ottaminen. Tarkoituksena olisi nähdä asia toisen ihmisen näkökulmasta ja siirtää kuuntelun ajaksi omat mielipiteet sivuun, jotta voi täysipainoisesti ja tuomitsematta kuunnella toisen näkemyksen. Dialogin päämäärä ei ole muuttaa toisen mielipiteitä, vaan muuttua itse. (Pruuki 2004, 201.) Dialogi ei ole pelkkä keskustelu, vaan sisältää paljon syvällisemmän merkityksen. Ihmiset tarvitsevat toista ihmistä tullakseen minäksi. Filosofi

Martin Buberin mukaan ihminen voi kommunikoida kaksitahoisesti. Tärkeä dialogin taho on Minä-Sinä -suhde, jonka avulla olemme olemassa. Toinen suhde, Minä-Se, ei avaa meille minuuttamme, vaan on esineellistävä kohtaamisen tapa. Buberin mukaan dialogi on vaikeimmillaan, mutta silti täydellisimmillään kahden ihmisen välillä, Minän ja Sinän kohdatessa. (Ojanen 2000, 62–63.) Buber itse toteaa Jukka Pietilän suomentamassa teoksessaan *Minä ja sinä*: ”Ja kaikessa totuuden vakavuudessa, sinä: ilman Sitä ihminen ei voi elää. Mutta joka elää pelkästään Sen kanssa, ei ole ihminen” (Buber 1995, 58). Tarvitsemme myös suhdetta esinemaailmaan ja ympäristöömme, mutta ihmisiä meistä tekee kykymme ja taipumuksemme olla dialogissa toiseen ihmiseen.

### 5.1 Dialogipedagogiikka

Kun dialogisuus liitetään opettamiseen, saadaan mystinen aikaansaannos: dialogipedagogiikka. Käytännössä tämän voisi kuvitella tarkoittavan sitä, että opettaja keskustelee oppilaidensa kanssa ja syntyy kenties jotain uutta. Juha Kuusela ja Jari Sarja mainitsevat dialogipedagogiikan voivan tarkoittaa myös keskusteluihin pohjautuvaa opetustilannetta, joka vivahteiltaan eroaa selkeästi perinteisistä keskusteluun assosioiduista tilanteista. Keskustelu saattaa useassa tapauksessa olla vain peräkkäin puhuttuja monologeja. Dialogin perimmäisenä ajatuksena kuitenkin ovat puheenvuorot, jotka jollain tavalla liittyvät edelliseen puheeseen. (Kuusela ja Sarja i.a.)

Dialogipedagogiikka pohjautuu siis täysin dialogisuuteen, yhteiseen keskusteluun, jossa pyritään luomaan uutta. Tällainen pedagogiikka tuskin soveltuu aloille, jossa opetettava aines ei muutu, vaan on selkeää ja yksiselitteistä. Esimerkiksi fysiikan lakien parissa on turha yrittää käydä luovaa keskustelua, kun lait pysyvät samoina kaikesta huolimatta. Samoin käy tilastotieteissä. Sen sijaan dialogipedagogiikka soveltuu täysin rippikouluun, jonka aikana käydyissä keskusteluissa harvoin on tarkoitus päästä yksiselitteiseen ja kaikkien hyväksymään johtopäätökseen. Luomani pienryhmämateriaalin pääpaino on avoimessa keskustelussa annetuista aiheista niin, ettei päädytä kaikkia miellyttävään lopputulokseen, vaan annetaan rippikoululaisille kuten isosillekin ajattelemisen aihetta.

### 5.1.1 Dialogipedagogiikan historiaa

Sokrateen (469–399 eKr.) mukaan kaikki ajatukset ovat olemassa jo ihmisessä, ne on vain saatava ulos. Jonkun on siis toimittava ”kättilönä” tässä tiedon synnytyssuunnissa. Sokrateen mukaan kenelläkään ei ole valtaa opettaa toisille mitään, voimme vain olla auttamassa tiedon esiintulossa. Hän painotti dialogipedagogiikassaan käsitteiden tärkeyttä. Hänen mielestään dialogia on turha käydä, jos käsitteitä ei ole ensin kunnolla määritetty. Hän korosti myös loogista ja yhtenäistä argumentointia. Sokrateen yleisin tapa ohjata oppilasta kohti uudenlaista tietoutta oli kritisoida oppilaidensa väitteitä ja kannanottoja. Dialogi päättyi yleensä kuitenkin siihen, että kummankin osapuolen oli tunnustettava tietämättömyytensä käsiteltävästä asiasta. (Kuusela ja Sarja i.a.)

Sokrateen jälkeen merkittäviä dialogipedagogiikan hyödyntäjiä ja kehittäjiä ovat kansalaisopistojen ajatuksen isä Nikolai Fredrik Severin Grundtvig (1783–1872), sekä vaikutusvaltainen kasvatusfilosofi Paulo Freire (1921–1997). Grundtvig pyrki hahmottamaan dialogin myös oppilaiden välille, vastoin Sokrateen ajatusta dialogin synnystä ainoastaan opettajan ja oppilaiden välille. Grundtvigin mielestä opettajan tehtävänä ei ollut ainoastaan tiedon välittäminen, vaan myös erilaisten tunteiden herättäminen. Freire totesi tavanomaiset opetusmenetelmät kelvottomiksi, sillä ne estävät opiskelijaa tiedostamasta todellista tilannettaan. Hän korosti dialogipedagogiikassaan osapuolten välistä luottamusta ja yhdessä toimimista. (Kuusela ja Sarja i.a; Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö i.a; Pikkarainen 1992.) Myös rippikoulussa tällainen luottamus on keskeinen asia, jotta ryhmä pystyy harjoittamaan dialogista keskustelua. Luottamuksen rakentamisessa isosen on avainasemassa.

### 5.2 Dialogisuus ryhmässä

Rippikoulun opetustilanne muuttuu parhaassa tapauksessa dialogiksi. Dialogissa kaikkien tulisi olla tasaveroisia. Rippikoululaiset ovat erilaisia ja pienryhmät koostuvat erilaisista nuorista. Isosen tulisi jakaa ryhmässä puheenvuoroja tasaisesti myös hiljaisemmille ja yrittää hillitä suulaampia. Isosen tehtävänä on myös jättää tilaa rippikoululaisten esittämille kysymyksille, vaikkei niihin itse osaisi vastatakaan. Dialogisuuteen kuuluu

myös erilaisten näkemysten rikkaus. Isosen vaativana tehtävänä on luoda ilmapiiri, jossa jokainen saa tuoda julki oman mielipiteensä. Kuuntelun asema ja perusteluiden tärkeys nousevat myös esiin hyvässä ja onnistuneessa dialogissa. Ryhmässä ei ole tarkoitus kumota toisten argumentteja omilla perusteillaan, vaan selvittää muulle ryhmälle omien ajatusten lähtökohtia. (Pruuki 2004, 202–203.)

Sinikka Ojanen puhuu dialogin ohjaajan tärkeästä roolista. Hänen mukaansa ohjaajan tulisi nähdä kysymyksiin vastauksia monesta eri suunnasta niin, että hän pystyy ohjaamaan ryhmää erilaisiin ajatuksiin kysymyksillä. Ojanen korostaa ohjaajan roolia erityisesti siksi että ohjaaja saattaa omalla käytöksellään tuhota dialogisuuden mahdollisuuden. Ohjaajan suurin tehtävä on synnyttää keskustelua ryhmäläisten omilla ehdoilla, sisäsyntyisesti. Keskustelun tulisi lähteä ryhmäläisten mielenkiinnon kohteista, jotta he pystyvät rakentamaan kuulemistaan ajatuksista itselleen kokonaisuuksia. Jos ohjaajalla itsellään on paljon itsestänselvyyksiä, hän ei osaa ottaa huomioon ryhmäläistensä epäselvyyttä. (Ojanen 2000, 66–68.) Rippikoulun pienryhmässä isosen tehtävä on tästä syystä haastava, muttei mahdoton. Materiaalini aiheet ovat rakennettu niin, että isonen asetetaan rippikoululaisen tasolle tietämykseltään, vaikka hän ryhmänjohtajana toimii. Tällä vältetään itsestänselvyyksien ohittaminen.

Monien vuosien rippikoulukokemuksella yhtenä ryhmien suurimpana ongelmana olen kokenut puhumattomuuden. Isokset kokevat ryhmänsä hiljaisuuden ahdistavana ja painostavana ja monet ovat kertoneet täyttävänsä tuon kauhean hiljaisuuden omalla puheellaan. Sinikka Ojanen sanoittaa isosten hiljaisuuden täyttämisen defensiiviseksi käyttäytymiseksi. Ojanen mukaan hiljaiset hetket ovat täynnä luovuutta ja siksi erittäin tärkeitä dialogin kannalta. ”Kun antaa hiljaisuuden puhutella, koskettaa ihmistä, sen merkitys (tulkinta, jonka itse kukin on antanut) moninkertaistuu.” Hän korostaa, että hiljaisuuden jälkeisten sanojen merkitys kasvaa samalla kuin riski sanoa mitään nousee, mitä pidempi hiljaisuus on. Lopulta eniten hiljaisuudesta ahdistunut sanoo jotakin. Näin ollen hiljaisuus tuo paljon tietoa siitä, miten ryhmä toimii yhdessä. Jos ohjaaja itse kestää vähiten hiljaisuutta, hän alkaa täyttää sitä lisäkysymyksillä ja johdattelulla. Hyvä ohjaaja pysyy kuitenkin sinnikkäästi hiljaa ja antaa hiljaisuuden luoda dialogisuuteen vuorovai-  
kutusta. (Ojanen 2000, 69–70.)

## 6 RAAMATTUHETKIMATERIAALIN SYNTY, KOKEILU JA ARVIOINTI

Opinnäytetyön tavoitteenani oli tuottaa kirjallinen materiaali isosten tueksi rippikoulun raamattuhetkiin. Materiaalin tavoitteena oli asettaa rippikoululaiset ja isonen samalle viivalle. Oletusarvona oli, että isonen on yhdessä rippikoululaisen kanssa ihmettelemässä Raamatun sisältöä, eikä tulkitsemassa sitä rippikoululaiselle. Alusta asti pidin itselleni selvänä, että teen materiaalia tueksi isoselle. En halunnut koota materiaaliin valmiita vastauksia, vaan ainoastaan keskustelun avauksia ja yhdessä tekemisen harjoitteita.

Idea työstä syntyi vuonna 2007, mutta varsinaisen raamattuhetkimateriaalin suunnittelun aloitin keväällä 2009. Halusin tehdä materiaalin, josta jokaiseen rippikouluun ja jokaiseen pienryhmähetkeen voitaisiin koota juuri siihen tilanteeseen sopiva hetki. Materiaalin rakensin sillä ajatuksella, että rippikoulun pienryhmiä olisi päivittäin ja raamattuhetket olisivat luonnollinen ja kiinteä osa rippikoulun päiväohjelmaa. Materiaalin runkoa pohdin pitkään ja pyörittelin erilaisia teemoja, joiden ympärille koko työn voisi rakentaa. Ensimmäistä versiota lähdin rakentamaan pelastushistoriallisten raamatunkohtien ympärille tehden ryhmäkertoja luomiseen, kymmeneen käskyyn, syntiinlankeemukseen ja Jeesuksen elämään liittyen. Materiaalin hahmottuessa otin mukaan myös aiheita, jotka nousevat arkielämästä, esimerkkinä mainittakoon luonnonsuojelu. Halusin materiaalista olevan tukea myös rippikoulun ulkoläksyjen opetteluun, joten työstin kaste- ja lähetyskäskyn teemaan liittyen ryhmäkerran.

Kesällä 2009 oli tarkoitus kokeilla materiaalin toimivuutta kahdella rippikoululeirillä Lahden Salpausselän seurakunnassa, joilla itse toimin ohjaajana. Loin ensimmäisen version materiaalista pitäen silmällä kyseisten rippikoulujen päiväohjelmaa ja teemallista etenemistä. Alusta asti oli selvää, että materiaali tulisi muuttumaan vielä paljon ensimmäisestä versiosta saaden ympärilleen esimerkiksi enemmän vaihtoehtoja ryhmien tuottamiin tehtäviin. Ensimmäisessä versiossa oli mukana rukoushelmiin liittyvä ryhmäkerta, jonka en alun perin halunnut liittyvän materiaaliini. Käytännön syistä oli kuitenkin yksinkertaisempaa liittää ohjeet helmien tekemisestä materiaaliin, jota isokset säilyttivät ryhmätiloissaan, joissa helmetkin koottiin. Lopullista materiaalia työstäessäni poistin osion, jossa helmet rakennettiin.

Kyseisillä rippileireillä ohjeistin itse isokset pienryhmätilanteita varten. Ryhmätilanteet eivät olleet isosille uusia, sillä Salpausselän seurakunnassa on totuttu käyttämään Asian ytimessä -nimistä raamattuhetkimateriaalia jo useiden vuosien ajan. Virkkusen tekemä materiaali pohjautuu kaste- ja lähetyskäskyyn ja materiaalissa käytetään paljon täsmällisiä kysymyksiä, jotka eivät kokemukseni mukaan synnytä ilman isosen itse keksimiä tarkennuskysymyksiä kovinkaan vilkasta keskustelua. Asian ytimessä -materiaalin heikkous on se, että se säilyttää kohtuuttoman suuren vastuun rippikoululaisten raamatutietoudesta isosten vastuulle. Isosten tietomäärä ei kokemukseni mukaan riitä vastaamaan kysymyksiin, joita Asian ytimessä -materiaalin aihepiirit saattavat rippikoululaisissa itsessään herätä. Oma materiaalinikaan ei anna valmiita vastauksia isosille, mutta siinä missä Virkkusen materiaali ei kommentoi tätä seikkaa mitenkään, King is -materiaali antaa isoselle luvan olla tietämättä asioita. Tämä olikin seikka, johon jouduin eniten kiinnittämään huomiota opastaessani isosia käyttämään materiaaliani. Isosten ei tarvitse osata vastata rippikoululaisten kysymyksiin, vaan heidän tarkoituksensa on olla rippikoululaisten kanssa pohtimassa yhdessä.

Keräsin materiaalistani suullista palautetta jokaisen ryhmähetken jälkeen. Kirjasin isosten palautteet itse. Ensimmäisinä päivinä isokset antoivat paljon kriittistä palautetta ja vertasivat materiaaliani ennen käytettyyn. Kuten olin olettanutkin, heidän mielestään luomani materiaali ei antanut tarpeeksi vastauksia ja he tunsivat jäävänsä yksin kysymystensä kanssa, sillä kukaan ei tullut antamaan heille oikeita vastauksia.

”Oli aika vaikee löytää sitä omaa roolia, ku ei oikee tienny, mistä pitäis kertoa. Eikä ne pikkasetkaa hirveesti kyselly.”

”Ehkä tossa materiaalissa vois olla enemmän sitä, mitä vois kertoa. Mä en ainakaa osannu jotenki asennoitua tohon matskuu.”

Ongelma kuitenkin poistui heti, kun kävin seuraavien päiviä materiaaliosuudet tarkemmin läpi isosten kanssa painottaen materiaalin dialogista ajatusta. Leirien loppupuolella saamani palaute oli ainoastaan positiivista ja isokset olivat tyytyväisiä saadessaan olla autuaan tietämättömiä oikeista vastauksista ja heidän tehtävänsä oli vain toimia keskustelun herättelijänä ja tehtävien ohjeistajana.

”Siis sairaan hyvä että sai kerranki pohtii juttuja ääneen!”

”Mun mielestä ei niitä pikkasia yhtään haitannu ku en osannu vastata siihen Jumala-kysymyksee. Mietittii sitte yhdessä vaihtoehtoja.”

Syksyllä 2009 ryhdyin lukemaan taustakirjallisuutta opinnäytetyötäni varten. Huomasin, kuinka paljon helpommalla olisin päässyt, jos olisin syventynyt löytyneeseen materiaaliin ennen ensimmäisen raamattuhetkimateriaaliversion tekemistä. Kun tein ensimmäistä versiota, minulla ei ollut tarkkaa käsitystä teoriapohjasta, jota tulisin käyttämään, vaan loin materiaalin niiden oppien ja käsitysten mukaan, joita olin saanut koulun luennoilla ja muusta kirjallisuudesta. Olin harjoitellut dialogin alkeita myös seurakuntaharjoittelussani Riihimäellä keväällä 2009. Taustakirjallisuuteen perehdyttyäni aloin kirjoittaa teoriaosuutta opinnäytetyöhöni ja samalla uudistin materiaaliani lukemani tiedon pohjalta. Muokkasin isosten kysymyksiä yrittäen luoda mahdollisuutta dialogisuuden synnylle. Isokset olivat kesällä antaneet myös hyödyllisiä vinkkejä materiaaliin. Niiden perusteella lisäsin materiaaliosioihin enemmän tekemistä keskustelujen rinnalle, sillä isosten mielestä pohtiminen oli sujunut paremmin yhteisen tekemisen ohella. Sain paljon kannustusta ja hyödyllisiä vinkkejä työelämästä pastori Risto Kaakiselta, joka tuon syksyn aikana siirtyi nuorisopastorin virasta Hämeen rykmentin sotilaspastoriksi. Kaakin ehdotti esimerkiksi lähetystyön näkökulman lisäämistä materiaaliin, jonka teinkin mielelläni käydessäni syksyn aikana lähetyssehteerin pätevyyteen vaadittavia opintoja.

Vuoden 2010 ensimmäisien kuukausien aikana sain valmiiksi teorian ja keskityin täysin materiaalin päivittämiseen. Jouduin osittain luomaan uudestaan osia raamattuhetkimateriaalistani, sillä luettuani taustakirjallisuutta monet käsitykseni ryhmästä, sen johtamisesta ja ryhmän dynamiikasta muuttuivat ratkaisevasti. Erityisesti joissakin lähdekirjoissa mainittu hiljaisuuden merkitys ryhmässä sai minut muokkaamaan materiaaliani. Tein materiaaliin enemmän toiminnallisia menetelmiä isosten avuksi. Kevään 2010 aikana hioin opinnäytetyöni palautettavaan muotoon ja raamattumateriaaliani kokosin innolla, sillä tiesin sille olevan käyttöä jo kuluvan vuoden rippikouluissa.

## 7 POHDINTA JA LOPPUTULOKSET

### 7.1 Työn arviointia

Kontaktipinta käytännön rippikoulutyöhön on koko opinnäytetyöprosessin ajan ollut minulle kantava voimavara. Materiaalia on ollut suhteellisen helppo rakentaa ja suunnitella, kun sen kohderyhmä on läheinen. Vankka kokemus Salpausselän seurakunnan rippikoulu- ja nuorisotyöstä on ollut tekijä, jota ilman tämä työ ei olisi syntynyt. Nuoren ikäni vuoksi pystyn yhä samastumaan isosen rooliin, sillä omista isosvuosistani ei ole kuin muutama vuosi aikaa. Tämä seikka on ollut helpottamassa materiaalin suunnittelua, sillä osasin asettua isosen asemaan ja miettiä, mitkä tekijät ja ratkaisut auttaisivat isosta avaamaan keskustelua ja saamaan ryhmän työskentelemään tavoitteiden mukaisesti.

Halusin luoda materiaalin, joka kestää aikaa. Rippikoulusuunnitelma 2001 avaa rippikoulun suunnittelijoille ja käytännön toteuttajille rajattomasti mahdollisuuksia opettaa Jumalan Sanaa. Tavoitteeni oli, että materiaaliani pystyisi muokkaamaan jokaisen rippikoulun tarpeiden mukaisesti. Halusin, että vaikka samat isokset työskentelisivät materiaaliani käyttäen usean rippikoulun aikana, he silti pystyisivät ammentamaan siitä jotain uutta sekä rippikoululaisille että etenkin itselleen. Sillä vaikka materiaalini on pääasiallisesti suunniteltu palvelemaan rippikoululaisen tarpeita ja hänessä herääviä kysymyksiä, olivat isokset ja heidän vastausten janonsa myös mielessäni materiaalia työstäessäni. Halusin materiaalillani luoda kentän, jossa sekä isonen että rippikoululainen voi tutustua Raamattuun ja löytää sieltä eväitä elämäänsä.

Lähteinäni materiaalia tehdessäni olivat useat rippikoulua varten luodut teokset ja virikeaineistot. On mahdotonta erotella, mitä lähdettä olen käyttänyt työni eri osioissa, sillä olen luonut materiaalin myös käyttäen hyödykseni kokemustani rippikoulu- ja nuorisotyössä ja ottaen oppia kollegoiltani sekä Salpausselän että Riihimäen seurakunnissa. Pääsääntöisinä lähteinä mainittakoon kuitenkin Katariina Engströmin, Markku Pyysiäisen, Hannele Revon ja Timo Ryhäsen tekemä Oma ripari – Rippikoulunohjaajan opas ja Heli ja Lassi Pruukin tekemä Löytöretki – Rippikoulunohjaajan opas.



Salpausselän seurakunnan rippikouluissa on viimeisten vuosien aikana säilytetty suuri osa Raamattuun tutustumisesta isosten vastuulle. Isot toimivat ryhmänjohtajina ja ryhmässä heidän tehtävänsä on ollut opettaa ja näyttää Raamatun perusasioita rippikoululaisille. Omalla materiaalillani halusin olla poistamassa opetusvastuuta isosilta ja antaa tilalle mahdollisuuden ihmetellä rippikoululaisten kanssa. Tosiasia on, että 16-vuotias isonen ei Raamattuaan vielä niin hyvin tunne, että voisi ohjata vuotta nuorempaansa kovinkaan vahvasti. Rinnalla oleminen ja oman tietämättömyytensä näyttäminen oli minun lähtökohtani materiaalia ajatellen. Tällainen rippikoululaisen vertainen - ajattelu isosesta näkyy myös omassa tavassani olla rippikoulussa. Tapani tehdä rippikoulutyötä heijastuu mielestäni selkeästi materiaalista. Toiminnalliset menetelmät ja yhdessä tekeminen näkyvät omassakin tekemisessä sekä varsinaisissa työskentelyissä että leirillä vapaa-ajan toiminnassa.

Perfektionistina en kuitenkaan voi täysin olla tyytyväinen työhöni. Kun selaan valmista materiaaliani, näen kehittämisen ja hiomisen paikkoja. Materiaaliin voisi loputtomasti luoda erilaisia toimintatapoja, joita isot voisivat käyttää ryhmissään. Rippikoulu muuttuu, nuoret muuttuvat, raamattumateriaalia kohtaan asetetut vaatimukset muuttuvat. En usko, että materiaalini tulee kulumatta kestävänsä aikaa, mutta armahdan itseni toteamalla, että se ei käytännössä olisi mahdollista. Opinnäytetyöni tuotteena olen luonut materiaalin, jota saan vapaasti muokata ja muuttaa. Lohdutaudun sillä, etten ole tehnyt mitään peruuttamattomia ratkaisuja materiaalini suhteen. Saan vuosien kuluessa muuttaa sitä mieleisekseni niin halutessani. Olen mielestäni onnistunut luomaan toimivan rungon materiaalille, johon vuosien kuluessa kasvaa uusia oksia. Ajan kuluessa vanhat oksat saattavat menettää merkityksensä ja siinä vaiheessa vastuu on minulla katkoa ne pois. Uuden luominen ja uusien menetelmien löytäminen on mielestäni nuorisosta ja rippikoulutyön ydin.

Materiaalini ensimmäisessä versiossa käytin paljon täsmällisiä kysymyksiä, jotka eivät rohkaisseet jatkokysymyksiin ja näin tukahduttivat dialogisuuden mahdollisuuden. Sorruin siihen virheeseen, että säilytin itsekkin isosten harteille suuren vastuun Raamatun tiedollisesta opettamisesta. Muokatessani materiaalia poistin paljon osioita, joissa isosen tehtävä oli kertoa faktoja liittyen raamatunkohtiin, Raamatun henkilöihin ja tapahtumiin. Sen sijaan konstruktivismia ja dialogisuutta tukeakseni loin enemmän aiheita,

joista isonen voisi rippikoululaisten kanssa keskustella joutumatta omaamaan valtavaa tietoaineistoa.

## 7.2 Lopuksi

Ryhtyessäni tekemään opinnäytetyötäni, ajattelin pääseväni suhteellisen helpolla. Materiaalin luominen ei pelottanut, sillä arvelin pystyväni luomaan toimivan kokonaisuuden jo olemassa olevien tietojeni pohjalta. Aivan niin yksinkertaisesta prosessista ei kuitenkaan ollut kyse. Opinnäytetyöni on vaatinut minulta paljon. Tai oikeastaan voisi todeta, että olen itse vaatinut itseltäni yhä enemmän työn edetessä. Näлкä kasvaa syödessä – niinhän se sanontakin kuuluu. Opintojen edetessä olen kuitenkin joutunut kohtaamaan vaihtoehtojen paljouden. Olen kuluneiden opiskeluvuosien aikana saanut tutustua erilaisiin raamattumateriaaleihin, joita opiskelukavereideni kotiseurakunnissa on käytössä ja ne ovat tuoneet uusia ideoita omaan työskentelyyni.

Halusin tehdä materiaalin, joka olisi itseni näköinen ja mielestäni olen onnistunut siinä kiitettävästi. Tosiasia on, ettei se tule toimimaan kaikilla Suomen rippikoululeireillä, sillä työntekijöiden kirjo on niin valtava. Uskon kuitenkin, että niissä rippikouluissa, joissa konstruktivismi ja dialogisuus näkyvät muussakin toiminnassa, materiaalini löytää paikkansa, jos sille vain annetaan mahdollisuus. Koen tehneeni parhaani materiaalini eteen. Vaikeinta oli ehdottomasti luoda materiaaliin sellainen selkeys, ettei minun itse tarvitsisi olla puhumalla selittämässä auki tarkoituksiani. Kirjallisten ohjeiden luominen ja niiden yksioikoisuus ovat tärkeässä asemassa, kun materiaalia käytetään rippikouluissa, joissa en itse ole läsnä.

Työn näkeminen valmiina tuntuu uskomattomalta. Prosessi on ollut pitkä ja välillä olen kokenut esteitä ja umpikujia, josta varmasti olisi selvinnyt vähemmällä voimalla, jos olisin tehnyt työtäni yhdessä jonkun kanssa. Opinnäytetyön tekeminen yksin oli rankka prosessi, mutta oman kasvunsa huomaaminen ja ikioman materiaalin kädessä pitäminen palkitsee kaiken sen työn ja uurastuksen jälkeen. Lohdullisinta on todeta, etten itse, eikä kukaan materiaalin käyttäjä, ole koskaan täysin yksin. Jumala on vaikuttamassa Sanansa kautta ja Henki on niiden kanssa, jotka tukea kaipaavat.

## LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Helsinki: My Generation Oy.
- Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä. Helsinki: Aseman Lapset ry.
- Buber, Martin 1995. Minä ja sinä. Porvoo: WSOY.
- Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001, i.a. Viitattu 5.2.2010.  
<http://www.evl.fi/kkh/to/kkn/rippikoulu/rpksuunnitelma2001.htm>
- Innanen, Tapani; Niemelä, Kati ja Porkka, Jouko 2010. Confirmation Work in Finland. Teoksessa Friedrich Schweitzer, Wolfgang Ilg ja Henrik Simojoki (toim.) Confirmation Work in Europe: Empirical Results, Experiences and Challenges. A Comparative Study in Seven Countries. München: Gütersloher Verlagshaus. 139-161.
- Jaatinen, Riitta ja Lehtovaara, Jorma 1996. Haasteesi dialogiin. Teoksessa Riitta Jaatinen ja Jorma Lehtovaara (toim.) Dialogissa, osa2. Ihmisenä ihmisyyhteisössä. Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja. Tampere: Tampereen yliopisto. 9–12.
- Jolkkonen, Jari 2004. Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Kuusela, Juha ja Sarja, Jari i.a. Dialogipedagogiikka. Viitattu 5.2.2010.  
<http://internetix.fi/opinnot/opintojaksot/3yhteiskunta/internet/dialogi.htm>
- Köykkä, Arto 2005. Raamattu ja nuorisotyö. Teoksessa Heli Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 55–70.
- Köykkä, Arto 2005. Raamattu ja nuorisotyö. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 55-70.
- Näätänen, Risto; Niemi, Pekka; Laakso, Juhani ja Peltola, Ritva 2000. Tietoa käsittelevä ihminen. Psykologia 3. Porvoo: WSOY.
- Ojanen, Sinikka 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian esittelyä. Helsingin yliopiston oppimateriaaleja 99. Helsinki: Palmenia-kustannus.
- Parkkisenniemi, Juha i.a. Sosiaalinen konstruktionismi, opettajantyö ja oppimisen uudet muodot. Viitattu 28.3.2010.  
<http://www.uku.fi/ssf/sospsyk/juhaparkkisenniemi.pdf>
- Peltola, Ritva; Himberg, Lea; Laakso, Juhani; Niemi, Pekka ja Näätänen, Risto 2000.

- Toimiva ihminen. Psykologia 1. Porvoo: WSOY.
- Pikkarainen, Esa 1992. Johdatusta Paolo Freiren pedagogiikkaan. Viitattu 5.2.2010.  
<http://cc oulu.fi/~epikkara/fr260592.htm#alku>
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen.
- Porkka, Jouko 2006. The history of young confirmed voluntary workers in Finland. Teoksessa Kirsi Tirri (toim.) Nordic Perspectives on Religion, Spirituality and Identity. Yearbook 2006 of the Department of Practical Theology. Helsinki: University of Helsinki. Department of Practical Theology. 35-53.
- Pruuki, Lassi 2004. Kysymysten tekemisen, kuuntelun ja keskustelun taito. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 191–204.
- Pruuki, Lassi ja Tirri, Kirsi 2004. Mielekäs oppiminen rippikoulussa. Teoksessa Heli Aaltonen, Lassi Pruuki ja Pekka Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy. 35–56.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus Oy.
- Puolimatka, Tapio 1995. Kasvatus ja filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Raattila, Kaisa 2004. Herran kansan ensi rippi. Kotiväen rippikoulukirja. Helsinki: Kirkkohallitus. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö. Kirkon perheasiat.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat. 287–304.
- Sarja, Anneli 2003. Dialogioppiminen opetuksen ohjaustilanteissa. Viitattu 5.2.2010.  
<http://sokl.joensuu.fi/verkkajulkaisut/ohjaus/Sarja1.htm>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a. Rippikoulu ja isoset. Mikä on rippikoulu? Viitattu 5.2.2010.  
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/0564A2B4BF1DA258C2257027002969F7?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b. Rippikoulu ja isoset. Missä ja milloin? Viitattu 5.2.2010.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/E106DFEA50D5722AC2256FEA0040E342?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.c. Rippikoulu ja isoset. Rippikoulu on seikkailu jonka voi kokea vain kerran. Viitattu 5.2.2010.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/988645155570A7D2C2256FEA0037040C?OpenDocument&lang=FI>

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö, i.a. Historia. Vaikuttajia. Grundtvig. Viitattu 5.2.2010. <http://www.vsy.fi/index.php?k=11883>

LIITE 1: KING IS -raamattuhetkimateriaali

# KING IS

RAAMATTUHETKIMATERIAALI  
RIPPIKOULUUN



NINA LAHTINEN  
kuvitus RIIKKA KUOPPASALMI

# HEI SINÄ ISONEN!

Kädessäsi on King is -raamattuhetkimateriaali rippikouluun. Materiaali on luotu sinua varten, käytettäväksi rippikoulun pienryhmissä. Materiaali perustuu ajatukselle, että olet tasavertainen rippikoululaisen kanssa. Sinun ei tarvitse olla enempää kuin olet; tärkeintä on, että näytät omalla esimerkilläsi, mitä on olla kristitty nuori.

King is on jaettu seitsemään itsenäiseen osioon, jotka käsittelevät kristinuskon asioita eri näkökulmista. Ryhmähetkissä on tarkoitus keskustella ja tätä varten olen pyrkinyt tekemään apukysymyksiä, joita saat vapaasti muokata ryhmäsi tarpeiden mukaan. Osioissa on myös erilaisia toiminnallisia menetelmiä, joihin sinun kannattaa tutustua huolellisesti ennen ryhmän alkua.

Jokainen raamattuhetkiryhmä olisi hyvä aloittaa yhteisellä rukouksella. Materiaali sisältää valmiit rukoukset, mutta enemmän kuin sallittua olisi rukoilla omin sanoin. Eikä pahitteeksi olisi rukoilla yhdessä rippikoululaisten kanssa esimerkiksi niin, että jokainen saa kiittää vuorollaan jostakin haluamastaan asiasta.

Ole innostava, ihana oma itsesi, niin kaikki onnistuu!

Lähde tutustumaan rippikoululaisten kanssa Raamattuun ja kristittynä elämiseen King is -materiaalin avulla. Tue rippikoululaisia, näytä heille esimerkkiä – ja saatat oppia itsekin!

Nina

## HEI SINÄ TYÖNTEKIJÄ JA ISOSTENISONEN!

King is -raamattuhetkimateriaali perustuu tasavertaisuuden ajatukselle: isonen on yhdenvertainen rippikoululaisen kanssa. Häneltä ei siis odoteta suurta tietämystä Raamatusta eikä kristinuskosta ylipäätään. Isosen tehtävä on olla näyttämässä rippikoululaisille, että hän, kuten jokainen meistä, kelpaa Jumalalle juuri sellaisena kuin hän on. Tasaveroisuuden takana

Teoriat materiaalin takana olivat konstruktivismi ja dialogisuus, joita nykyinen rippikoulusuunnitelma painottaa. Yhdessä oppiminen ja pohtiminen on ryhmien päätarkoitus. Jotta isosten olisi helpompaa käyttää materiaalia luontevasti rippikoulun aikana, kannattaa siihen tutustua jo ennen intensiivijakson alkua yhdessä.

King is -materiaali koostuu seitsemästä osiosta, joissa käydään läpi Raamatun tärkeitä tapahtumia ja kristinuskosta nousevia teemoja. Tarkoitus olisi, että jokainen ryhmäkerta alkaa rukouksella. Olen koonnut jokaiseen kertaan valmiin rukouksen, mutta isosia voi myös kannustaa rukoilemaan omin sanoin. Jokainen ryhmäkerta on oma itsenäinen kokonaisuutensa, joten rippikoulun aikana niitä ei tarvitse käydä järjestyksessä läpi, vaan tarkoituksena on, että valitsette materiaalista ne aiheet, jotka soveltuvat rippikoulunne rakenteeseen.

Monen ryhmähetken sivutuotteena syntyy jotakin ryhmien tekemää. Niitä on mahdollista ja jopa suositeltavaa hyödyntää muussa rippikoulun toiminnassa, jotta ryhmähetket nivoutuisivat tiukemmin rippikoulun muuhun runkoon.

Kannusta isosta olemaan juuri sellainen, arvokas kristitty, kuin hän onkin! Enempää ei vaadita. Kenties sinäkin pääset oppimaan jotakin King is -materiaalin avulla.

Nina



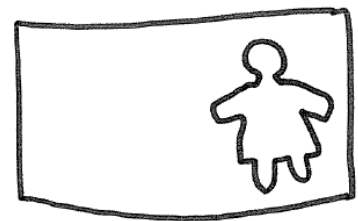
# 1. KASTE- JA LÄHETYSKÄSKY

## ALKURUKOUS

Herra osoita minulle tie ja tee minut halukkaaksi sitä vaeltamaan.  
Uskallettua on viipyä, ja vaarallista on jatkaa matkaa.  
Täytä siis minun ikävöimiseni ja osoita minulle tie.  
Aamen.

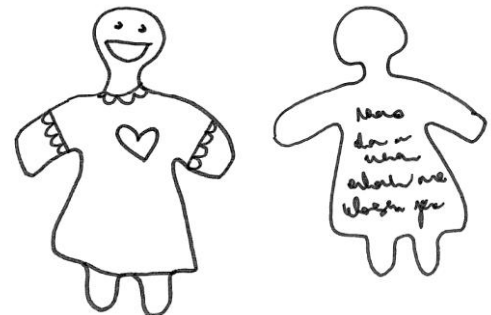
## OMAKUVAT

Askarrellaan omakuvat pienille pahvinpaloille ja tehdään niistä "käsinuket". Jokainen siis piirtää itsensä puoliksi taitetulle pahville tai paksulle kartongille ja leikkaa piirroksensa irti. Toisesta omakuvasta tehdään itsen näköinen, eli piirretään hahmolle kasvot ja vaatteet. Toiseen hahmoon kirjataan ylös



### OMA NIMI, HARRASTUKSET, PERHE ja RI- PARIODOTUKSET.

Kun molemmat hahmot ovat valmiit, ne liimataan yhteen niin, että niiden väliin jää puutikku.



Kun kaikki ryhmäläiset ovat valmiit, nuket esitellään muulle ryhmälle ja tökätään kaikki nuket sitten yhteen pesusieneen tai astiaan, johon on aiemmin haettu hiekkaa.



## RAAMATU(LLI)STA

Etsitään Raamatusta **Matt. 28:19-20**.

Varmistakaa, että kaikki rippikoululaiset osaavat käyttää Raamattua! Jos huomaatte vaikeuksia, niin voitte käydä vielä läpi, miten kohtia etsitään ym.

Lukekaa kohta vuorotellen ääneen niin, että kaikki pääsevät lukemaan sen kerran. (HUOM! Pistäkää merkille heti, jos jollakulla on vaikeuksia lukemisessa. Antakaa kaikkien kuitenkin lukea kohta läpi, vaikka se sujuisikin esim. hitaasti.)

Antakaa jokaiselle ryhmäläiselle luettavaksi joku seuraavista raamatunkohdista:

## Joh. 15:10, Tess. 4:2, Matt. 18:20 ja Joh. 14:18

(Hyvä tapa on esim. kirjoittaa kohdat pienille lapuille ja jakaa jokaiselle ryhmäläiselle yksi. Kirjoitetusta lapusta on helpompi joillekin hahmottaa, mikä kohta täytyy etsiä.)

Jos ryhmäläisiä on enemmän kuin neljä, voi jonkun kohdan etsiä useampikin ryhmäläinen. Kukin vuorollaan lukee kohtansa, jonka on etsinyt ja sitten yhdessä pohditaan, **miten tämä kohta raamatusta liittyy Kaste- ja lähetyskäskyyn.**

Etsimisen ja pohtimisen jälkeen voitte palata takaisin kohtaan Matt. 28:19–20. Kertokaa rippikoululaisille, miksi juuri nämä kohdat on valittu pohdittaviksi. (Ovat Kaste- ja lähetyskäskyn alaviitteitä. Suuresta osasta Raamattua löytyy viittauksia muihin raamatunkohtiin. Niistä voi löytyä apua ja selitystä, kun jokin kohta tuntuu epäselvältä.)

Lopuksi voitte vielä harjoitella Kaste- ja lähetyskäskyä, sillä se on yksi ulkoläksyistä. Voitte ryhmän aikana tutustua toisiinne seuraavien kysymysten avulla (esimerkiksi askartelun aikana on hyvää aikaa jutella).

- Mitä harrastat?
- Keitä perheeseesi kuuluu?
- Onko lemmikeitä?
- Mitkä fiilikset on lähteä rippikouluun/leirille?
- Halusitko juuri tähän rippikouluun? Miksi?
- Tunnetko rippikouluryhmästä jo jonkun? Mitä kautta?

## 2. LUOMINEN, NOOAN ARKKI, 1. LIITTO

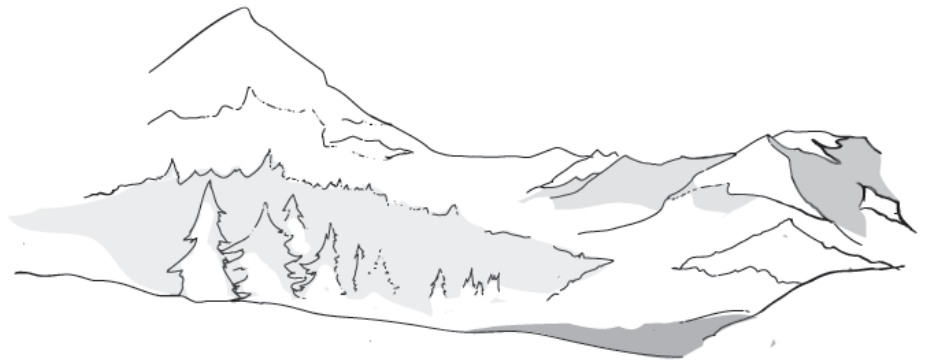
### ALKURUKOUS

Pyhä Jumala, Luojamme.  
 Sinun on taivas, maa ja meri,  
 sinun on elämä, jonka olet meille lahjoittanut.  
 Anna siunauksesi kättemme töille.  
 Puhalla ajatustemme purjeisiin toivon tuulta,  
 niin että voimme toteuttaa tehtävämme sinun maailmassasi.  
 Kasvata meissä hedelmää,  
 josta meidät tunnetaan sinun omiksesi  
 kaikessa mitä teemme.  
 Kuule rukouksemme Jeesuksen nimessä.

### VIRITETÄÄN!

Isonen kysyy rippikoululaisilta heidän tietämystään luomisesta:

- Miten maailma on Raamatun mukaan luotu?
- Voiko ihminen luoda elämää?



### RAAMA- TU(LLI)STA

Muistellaan Raamattua apuna käyttäen, mitä se kertoo luomisesta. (**1. Moos. 1:1-2:4**), Lukekaa luomiskertomus ääneen. Jokainen voi vuorollaan lukea niin pitkän kohdan kuin haluaa tai sitten voit ohjeistaa lukemaan kahden jakeen osissa.

HUOM! Jos ensimmäisessä ryhmässä ilmeni lukuvaikeuksia, voit myös ohjeistaa, että kenenkään ei ole pakko lukea ääneen. Yritä kuitenkin kannustaa kaikkia lukemaan.

Katsokaa vielä kohta **1. Moos. 2:15**. Tämä on keskellä ns. toista luomiskertomusta, jossa keskitytään enemmän ihmiseen. Ihmiset siis saivat Jumalalta tehtävän viljellä ja varjella maata.

- Mitä tämä tehtävä tarkoittaa?
- Miten tätä tehtävää on hoidettu mielestänne? Tarvitsisiko jotain korjauksia tehdä?

Luomiskertomuksen jälkeen Raamatusta löytyy syntiinlankeemuskertomus, jossa kuvataan, kuinka ihminen lankeaa syntiin.

- Mitä on synti? Miten sen voisi suomentaa?

## TARINAN AIKA

Isonen lukee Tulva-tarinan. Lukemisen jälkeen keskustellaan kertomuksesta.

- Millainen tunnelma kertomuksessa on?
- Mitä luulette, miten naapurit ja muut Nooan läheiset ajattelivat arkin rakentamisesta?
- Miksi Jumala valitsi juuri Nooan?

Etsikää kertomus myös Raamatusta. Pyrkikää siihen, että rippikoululaiset löytävät kertomuksen ilman, että sanot tarkkaa raamatunkohtaa (1. Moos. 6:9–9:17). Voit ohjeistaa seuraamaan syntiinlankeemuskertomuksen jälkeen tulevia otsikoita. Vedenpaisumus-kertomusta ei tarvitse lukea, mutta silmäilkää se läpi.

Pohtikaa seuraavia kysymyksiä:

- Jos Jumala ei olisi tehnyt liittoa ihmisten kanssa ja luvannut olla tuhoamatta vedenpaisumuksella kaikkea elävää, kuinka monta kertaa maailman ja ihmisten pahuus olisi jo johtanut uuteen vedenpaisumukseen?
- Millaista pahuutta maailmassa on tällä hetkellä? Entä omassa elämässäsi?
- Mitä tarkoittaa, että Jumala teki Nooan kanssa liiton? Tiedätkö muita liittoja?

## ELÄIMELLISTÄ MENOA

Ryhmän tehtävänä on tehdä eläinaiheinen kollaasi. Tarkoituksena ei ole etsiä lehdistä suoraan eläinten kuvia, vaan leikata ihan mitä tahansa osia lehdestä erilaisten eläinten muotoon ja liimata ne yhteiselle suurelle paperille. Muotoja voi hakea myös muualta luonnosta: kasveja ym.

Samalla, kun kollaasi rakentuu, voi ryhmä keskustella isosen johdolla luonnosta ja sen suojelemisesta seuraavien kysymysten avulla:

- Miten sinä voit suojella luontoa?
- Kierrätetäänkö teillä kotona?
- Oletko koskaan käynyt kaatopaikalla? Miltä siellä näyttää? Mitä siellä on?
- Löytyykö tulevaisuudesta joitain syitä, miksi meidän täytyisi pitää parempaa huolta luonnosta?

## TULVA

Luomisesta oli kulunut jo jonkin aikaa. Jumala katseli maailmaa ja huomasi, että ihmisistä oli tullut pahoja ja itsekkäitä. "Olikohan sittenkään ihan järkevää asettaa ihmistä varjelemaan maata?" Hetken tuumittuaan Jumala päätti tuhota maailman, sillä hän ei nähnyt ihmisissä mitään hyvää. Ainoastaan yhden miehen hän huomasi olevan hyvä, tuo mies oli Nooa.

"Nooa", Jumala sanoi. "Olen katsellut maailman tapahtumia ja näen ainoastaan pahoja ihmisiä, jotka elävät turmeluksessa. Tämä tekee minut todella surulliseksi. Tästä syystä aion tuhota maailman."

Nooa kuunteli huolestuneena Jumalan puhetta ja kysyi: "Koko maailmanko sinä tuhoat?"

"Ei, en koko maailmaa", Jumala vastasi. "Sinut ja perheesi aion pelastaa, koska olet ollut kuuliainen minulle."

Jumala kertoi Nooalle, että pian tulisi suuri tulva, joka tuhoaisi kaiken. Sitä ennen Nooan tuli rakentaa arkki, johon hän sai tarkat ohjeet Jumalalta.

Nooa meni kotiinsa ja mietti kovasti Jumalan sanoja. "Enhän minä ole mikään veneenrakentaja, kuinka osaisin rakentaa arkin, joka on suurempi kuin mikään rakennus, jonka olen eläissänä nähnyt", hän ajatteli.

Nooan vaimo katsoi huolestuneena kovin hiljaista ja ajatuksiinsa vaipunutta miestä ja kysyi: "Nooa, onko kaikki hyvin? Vaikutat vähän poissaolevalta."

"Sain Jumalalta käskyn rakentaa arkki, joka on kolmesataa kyynärää pitkä, viisikymmentä leveä ja kolmekymmentä korkea ja siinä tulee olla katto ja kaikki!", Nooa parahti. "Miten ihmeessä minä pystyn siihen?"

"Jos Jumala on antanut sinulle tuollaisen tehtävän, silloin sinä selviydyt siitä. Ei Jumala antaisi sinulle liian suurta tehtävää", vaimo sanoi Nooalle.

Niin Nooa ryhtyi töihin. Hänen poikansa, Seem, Haam ja Jafet olivat vaimoineen apuna. Nooa kertoi pojilleen Jumalan käskystä ottaa arkkiin mukaan perheensä lisäksi myös eläimiä, kaksi kutakin lajia.

"Taitaa tulla melkoinen tungos!" Jafet hihkaisi.

"Ja lemu!" sanoi hänen vaimonsa.

Nooa perheineen työskenteli ahkerasti ja pian arkki oli valmis. Samassa ensimmäiset vesipisarat jo kostuttivat veneen kantta. Nooa käski perheensä arkkiin ja ohjasi sinne myös kaikki eläimet.

Syvyyden lähteet ja taivaan ikkunat avautuivat ja satoi rankasti neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä. Arkki irtosi maasta ja ajelehti aaltojen mukana. Kaikki muut ihmiset ja eläimet hukkuivat. Nooa ja hänen perheensä ja arkin eläimet olivat ainoat selviytyjät.

Vihdoin Jumala laittoi tuulen puhaltamaan maan yli ja vesi lakkasi nousemasta. Syvyyden lähteet ja taivaan ikkunat sulkeutuivat ja sade taukosi. Sadanviidenkymmenen päivän kuluttua vesi oli laskeutunut niin paljon, että arkki törmäsi Araratin vuoristoon.

Nooa lähetti matkaan korpin, mutta se vain lenteli ympäriinsä. Seuraavaksi Nooa päästi ulos kyyhkysen, mutta sekin palasi takaisin, sillä ei löytänyt mistään laskeutumispaikkaa. Viikon kuluttua Nooa lähetti kyyhkysen lentoon uudestaan. Kun lintu vasta illansuussa palasi takaisin arkkiin, se kantoi nokassaan oliivipuun lehteä.

Silloin Nooa huusi perheelleen: "Vesi laskee vihdoinkin!"

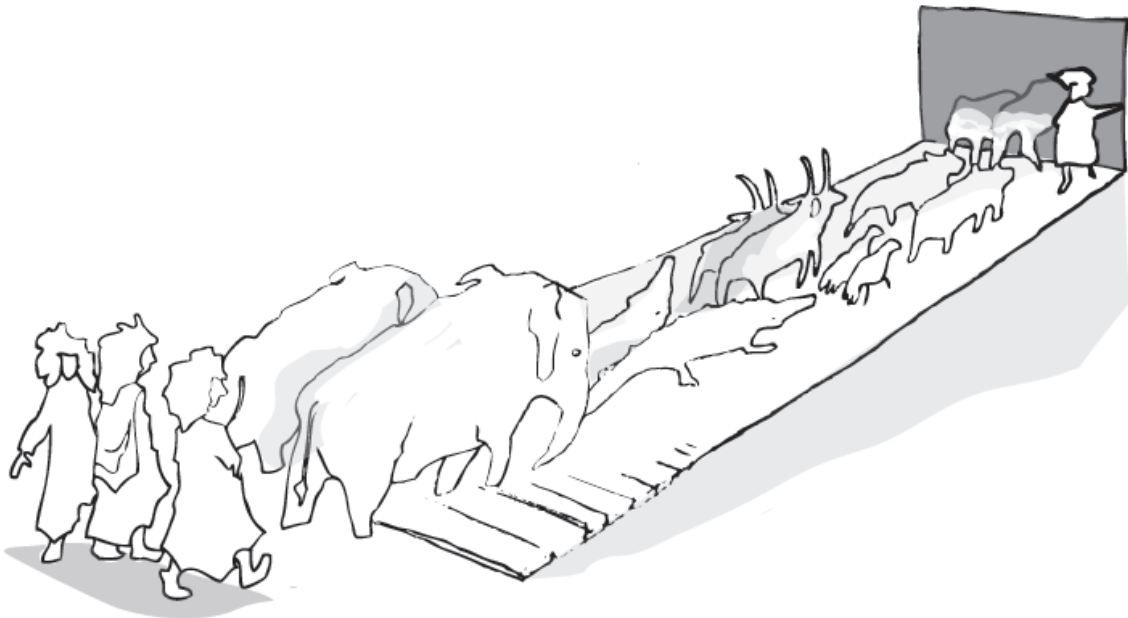
Viikon päästä Nooa päästi jälleen kyyhkysen ulos, eikä se enää palannut arkkiin.

Vihdoin Jumala käski Nooan avata arkin oven ja Nooa päästi kaikki eläimet luontoon etsimään pesäpaikkoja.

Nooa ylisti Jumalaa ja rakensi tälle alttarin.

Jumala sanoi Nooalle: "Minä en enää koskaan kiroa maata ihmisen tähden, vaikka ihmisen ajatukset ja teot ovat pahat nuoruudesta saakka, enää en hävitä kaikkea elävää, niin kuin tein. Minä asetan kaareni pilviin, ja se on oleva merkinä minun ja maan välisestä liitosta."

Ja Nooa kohotti katseensa taivaalle ja huusi onnellisena perheelleen: "Katsokaa tuota kaunista sateenkaarta!"



## 3. MOOSES JA KÄSKYT

### ALKURUKOUS

Herra, me iloitsimme sanasi ihmeellisistä lupauksista.  
 Näemme niissä sen uuden maailman ihanuuden,  
 jonka Sinä olet luova.  
 Me kiitämme Sinua,  
 että olet antanut meille tämän riemun  
 jo maan päällä, keskellä kaikkia murheitamme.  
 Tähän toivoon sinä olet meidät kutsunut,  
 tälle taivaalliselle päämäärälle tahdomme pysyä uskollisina.  
 Varjele meitä, että pysyisimme ominasi.  
 Tätä rukoilemme Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä.  
 Aamen.

### VIRITETÄÄN!

Muistellaan yhdessä, mitä ovat kymmenen käskyä ja kirjoitetaan ne paperille. Hyvä tapa on antaa kaikkien päästä kirjoittamaan edes yksi käsky; vaikkapa juuri se, jonka on sanonut ääneen.

Kerrataan, miten ihmiset saivat käskyt. (Jumala ilmestyi kansalle Siinain vuorella ja antoi käskyt, voitte lukea myös Raamatusta, 2. Moos. 19–20.)

- Kymmenen käskyn noudattaminen on todella vaikeaa, miksi?
- Mitä varten Jumala antoi meille käskyt?

Me kristityt käsitämme kymmenen käskyä laiksi, jota meidän täytyy noudattaa, siksi joskus kuulee käytettävän sanamuotoa kymmenen käskyn laki. Juutalaiset käsittävät laiksi kaikki Mooseksen kirjat. Me kristityt ymmärrämme lain yksinkertaisemmin. Jeesus tiivistä kymmenen käskyä meille hyvin pieneen pakettiin. Lukekaa yhdessä **Matt. 22:34–40**.

Etsikää Raamatusta kohdat **1. Joh. 2:3–5, Joh. 14:15, 21 ja 1. Kor. 7:19**.

- Miten nämä kohdat liittyvät ja täydentävät kymmentä käskyä?

### AUTIO SAARI

Isonen jakaa kaikille ryhmäläisillä paperit ja kynät. Rippikoululaiset kirjoittavat paperille 5 tavaraa, jotka ottaisivat mukaan autiolle saarelle.

Kun on valmista, jakaudutaan pareiksi tai kolmen hengen ryhmiksi ja valitaan yhdessä mukaan otettavat tavarat jo valmiista listasta. Jälleen valittavana on ainoastaan 5 tava-

raa.

Seuraavaksi yhdistetään koko ryhmä ja pohditaan 8 asiaa, jotka otetaan mukaan autiollle saarelle.

Kun mukaan otettavat tavarat on valittu, isonen kertoo, että nyt oikeasti lähdetään sinne autiollle saarelle ja täytyisi tehdä vähän työnjakoa, miten elämä lähtee sujumaan saarella. Ryhmäläisten täytyy kehittää jokaiselle ryhmäläiselle vastuutehtävä.

Viimeiseksi ryhmän täytyy kehittää itselleen säännöt, jonka mukaan toimia autiolla saarella ja listata ne paperille. Noin viisi sääntöä on hyvä määrä.

Koko tehtävän ajan isosen on hyvä pysytellä vähän taustalla ja seurata ryhmänsä toimintaa. Jos yhteistyö ei millään ala sujumaan, toki on siinä vaiheessa hyvä vähän auttaa.

Tehtävän jälkeen katsotaan yhdessä sääntöjä.

- Muistuttavatko ne millään tavalla kymmentä käskyä?
- Löytyykö mitään yhtäläisyyksiä?

## LEIKITÄÄN TUOMARIA

Seuraavaksi katsellaan kymmentä käskyä ja niiden käytännön toteuttamista esimerkkitapausten avulla.

Isonen lukee esimerkin, jonka jälkeen kaikki pohtivat hetken kantaansa ja puretaan lopulta keskustelemalla. Tehtävänä on siis miettiä tuomarin asemassa, kuinka pitkäksi aikaa syytetyt laitetaan vankilaan (armahduksesta elinkautiseen) ja perustella vastaus.

### Tapaus 1

Syytettynä on kaupungin pidetty ja pitkäaikainen lääkäri. Hänellä oli potilaanaan yli 90-vuotias vanhus, joka oli jo lähellä kuolemaa. Potilaalla oli kovia tuskia ja hän kaikesa hiljaisuudessa pyysi lääkäriä auttamaan hänet kuolemaan.

Lääkäri pisti potilaaseen tappavan ruiskeen ja nyt kuolleen omaiset syyttävät lääkäriä murhasta.

### Tapaus 2

Suomi on ollut sodassa ja voittanut. Syytettynä on nuori poika, joka oli astunut vihollismaan armeijan palvelukseen vasta sodan loppuvaiheilla. Poika oli laitettu lentämään erittäin vaarallista pommikonetta, vaikka hänellä ei ollut siihen koulutusta. Poika oli tietämättään pudottanut koneesta pommin, jonka seurauksena noin 300 000 suomalaista kuoli.

### Tapaus 3

Syytetty löysi aviovaimonsa sängystä toisen miehen kanssa, haki veitsen ja tappoi vaimonsa ja tämän rakastajan.



## Tapaus 4

Syytetty on kaupungin parhaan lukion oppilaskunnan johtaja. Hänen koulukaapistaan löytyi marihuanasavuke ja hänet tuomittiin 10 vuodeksi vankilaan. Nyt hän hakee muutosta tuomioonsa, sillä marihuanasavuke ei syytetyn mukaan ole hänen, eikä hän tiedä, miten savuke on joutunut hänen koulukaappiinsa.

## Tapaus 5

Nuoripari kävi lääkärissä, sillä he eivät olleet varmoja, voiko raskaana oleva vaimo ottaa flunssaansa lievittäviä lääkkeitä. Lääkäri kirjoitti antibioottikuurin ja määräsi myös muita lääkkeitä naiselle.

Syntyessään lapsi oli vaikeasti kehitysvammainen, johtuen raskauden aikana syödyistä lääkkeistä. Vauvan kädet olivat täysin surkastuneet. Synnytys oli vaikea ja nuori nainen kuoli sen aikana. Lapsi saatiin kuitenkin pelastettua.

Vauvan ollessa muutaman kuukauden ikäinen, isä nukutti lapsen päiväunille ja tukehduutti hänet tyynyillä.

## Tapaus 6

Kaksi saman kaupungin poikien pesäpallojoukkuetta kohtasi ratkaisevassa ottelussa. Voittajajoukkueen lukkari (eli ulkovuorossa kotipesässä pelaava pelaaja) nälvi ja nimiteli häviäjiä koko ottelun ajan.

Ottelupäivän iltana voittajajoukkueen lukkari kavereineen oli viettämässä iltaa paikallisella uimarannalla. Samalle rannalle tuli myös hävinneen joukkueen pelaajia uimaan vanhempiensa kyyditseminä. Lukkari huuteli häviäjille ilkeitä kommentteja, joista häviäjät suuttuivat kovasti.

Häviäjäjoukkueen kolme pelaajaa hyökkäsivät lukkarin kimppuun ja hakkasivat tämän. Lopulta he veivät pojan rantaveteen ja seisoivat hänen päällään sillä seurauksella, että poika hukkui.

Häviäjäjoukkueen poikien vanhemmat näkivät pahoinpitelyn, mutta eivät puuttuneet tilanteeseen mitenkään, sillä heitäkin oli ärsyttänyt lukkarin käytös kentällä ja rannalla. Aikuisia syytetään osallisuudesta.

Kun tapaukset on käyty läpi, keskustellaan vielä seuraavien kysymysten avulla:

- Miksi meillä on lainsäädäntö?
- Miksei Suomessa ole käytössä kuolemanrangaistusta? Pitäisikö se tuoda Suomen rangaistuskäytäntöön?
- Sanotaan, että Jumala on oikeudenmukainen tuomari. Mitä se tarkoittaa?
- Voiko ihmisen ja Jumalan suhdetta verrata syytetyn ja tuomarin suhteeseen?

## RAAMATU(LLI)STA

Etsikää Raamatusta **Jaak. 4:6** ja **Ef. 2:8-9**.

- Mitä nämä kohdat kertovat Jumalasta?

## 4. JEESUS – IHME KAVERI

### ALKURUKOUS

Rakas Vapahtajamme.  
 Me eksymme joka päivä tieltä  
 ja joudumme autioon maahan.  
 Sinä, Jeesus Kristus,  
 olet oikea paimen.  
 Sinulle me valitamme hätäämme,  
 sinua yksin ylistämme autiossa maassa.  
 Kuule meitä, Sinä, joka olet  
 tie, totuus ja elämä.  
 Amen.



### RAAMATU(LLI)STA

Jeesus on ristiriitainen hahmo. Jutelkaa aluksi, millainen ihminen Jeesus oli? Millaiseksi hänet kuvittelette?

Lukekaa sitten Raamatusta **Matt. 14:22–33**.

- Jumalalle on kaikki mahdollista! Vai onko sittenkään? Voiko tämä ihme pitää paikkansa?

Lukekaa myös **Mark. 7:31–37**.

- Voisiko tällaisia ihmeitä käydä tänä päivänä?
- Kuka on nykypäivän ihmeidentekijä?
- Onko sinulle koskaan tapahtunut mitään ihmeellistä?

### LÖÖPIT KEHIIN!

Tehdään suuria lööppejä, eli kohuotsikoita Jeesuksen viimeisistä hetkistä isoille pape-reille. Jokainen rippikoululainen tekee vähintään yhden. Vaihtoehtoisesti voitte tehdä kaikki yhdessä monta otsikkoa.

Keräännytään lopuksi yhteen käymään läpi kaikkien ryhmien lööpit.

## 5. JUMALAN LAPSI - KRISTITTYNÄ MAAIL- MASSA

### ALKURUKOUS

Herramme ja Vapahtajamme.  
Olemme neuvottomia ja voimattomia,  
kun yritämme elää kristittyinä omin voimin.  
Auta meitä uskomaan, että Sinä,  
ylösnoussut ja taivaaseen astunut Herramme,  
rukoilet aina meidän puolestamme.  
Kuule meitä nimesi tähden.  
Aamen.

### RAAMATU(LLI)STA

Kysele rippikoululaisilta, mitä he muistavat Jeesuksen suhtautumisesta lapsiin.

- Puhutaanko Raamatusta lapsista?

Lukekaa yhdessä Lasten evankeliumi **Mark. 10:13–16**. Katsokaa myös, miten asia on ilmaistu toisissa evankeliumeissa **Matt. 19:13–15** ja **Luuk. 18:15–17**.

- Miten ollaan lasten kaltainen?
- Milloin sinut on viimeksi siunattu? Miltä se tuntui?



Etsikää vielä **Ps. 139:13–16** ja lukekaa se ää-  
neen. Se kertoo jokaisesta!

Jokainen meistä on Jumalan ihme ja siksi  
Jumalalle rakas. Jumala rakastaa kaikkia  
luomiaan, joten miksei siis myös juuri sinua!

- Miltä tuntuu olla ihme?
- Sanotaan, että lapsi on vanhemmil-  
leen ihme. Tiedätkö, millä nimellä  
vanhempasi kutsuivat sinua ennen  
syntymääsi? Onko sinulla vielä tällai-  
sia lempinimiä, joita vain vanhempa-  
si käyttävät?

Jumala kutsuu sinua ihmeeksi!

## PIENEN JA NUOREN KUTSUMINEN

Lukekaa seuraavaksi kohta Vanhan testamentin puolelta: **Jer. 1:1-19**, ja pähkäilkää seuraavia kysymyksiä:

- Millaiseen tehtävään Jumala kutsuu Jeremiaan?
- Miltä Jeremiaasta tuntuu, kun Jumala kutsuu hänet tällaiseen tehtävään? Mitä hän ajattelee ja tuntee?
- Miksi hän kokee olevansa liian nuori?

Vaihtakaa jälleen uuden testamentin puolelle ja lukekaa **Luuk. 19:1-10**.

Keskustelkaa kysymysten avulla:

- Sakkeus oli fyysisesti pieni ihminen. Pieneksi voi kuitenkin tuntea itsensä myös henkisesti. Missä tilanteessa nykyajan ihminen voi kokea olevansa ihmisenä liian pieni?
- Mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan, että hän on tullut etsimään sitä, mikä on kadonnut? Miten Sakkeus oli "kadonnut"?
- Millä tavalla nykyajan ihminen voi olla "kadonnut"?

Nyt valittavananne on kahdesta vaihtoehdosta toinen. Esittele molemmat vaihtoehdot rippikoululaisille ja anna heidän valita. Älä kerro heti tarkkoja ohjeita, vaan ainoastaan *kursiivilla* painetut.

### Vaihtoehto 1: Sakkeuksen päiväkirja

*On tullut ilta ja Sakkeus kirjoittaa päiväkirjaansa päivän tapahtumista. Tällä kertaa seinät sanelevat, mitä Sakkeus kirjoittaa.*

Valitkaa Sakkeus, joka käy istumaan ryhmän keskelle (mieluusti pöydän ääreen) edessä kynä ja paperia.

Muut ryhmäläiset nousevat seisomaan ja asettuvat "Sakkeuksen" ympärille seiniksi. Seininä seisovista joku aloittaa yhdellä lauseella ja toinen jatkaa seuraavan ajatuksen tai lauseen.

Jos seiniltä ei tule ajatuksia, voi isonen yrittää johdatella:

- Miltähän Sakkeuksesta nyt tuntuu?
- Mitä hän koki tänään?

Kirjoittamisen jälkeen Sakkeus lukee ääneen, mitä ryhmä on saanut aikaan.

## Vaihtoehto 2: Jeremiaan tuoli

*On tullut ilta ja Jeremia istahtaa alas. Seinillä on kuitenkin paljon kysyttävää.*

Laittakaa ryhmän keskelle tuoli, jonka ympärille asetutte seisomaan. Tuoli kuvaa Jeremiaa. Pohtikaa yhdessä:

- Mitä Jeremia tuntee tämän päivän päätteeksi, kun Jumala on kutsunut hänet.
- Mitä Jeremialle on tapahtunut?

Kun ryhmä on lämmennyt riittävästi (eli jokainen on päässyt sanomaan jonkin Jeremiaan tunteen tai tuntemuksen), isonen pyytää jotakuta istumaan Jeremiaan paikalle ja muut saavat haastatella Jeremiaa.

Voitte myös kirjoittaa kysymyksiä Jeremialle ja jokainen voi vuorollaan kysyä yhden kysymyksen.

Jos kukaan rippikoululainen ei ole innokas istumaan Jeremiaan tuolille, voi isonen eläytyä tähän rooliin ja vastata rippikoululaisten esittämiin kysymyksiin.

## 6. YHTÄ ARVOKKAAT

### ALKURUKOUS

Jumala, rakas taivaallinen Isä.

Sinä olet kasvattanut leivän maasta  
ruumiimme ravinnoksi.

Olet lähettänyt Poikasi Jeesuksen Kristuksen elämän leiväksi,  
antamaan maailmalle elämän.

Rukoilemme Sinua:

Opeta meitä jakamaan leivästämme nälkäisille  
ja anna meille halu levittää sanomaa Kristuksesta,  
niin että nälkäiset virvoittuisivat hyvydestäsi.

Kuule meitä Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta.  
Aamen.

### ASKARRELLEN

Kirjoita isolle paperille sana "ihminen". Voitte myös ryhmässä piirtää paperille ihmisen kuvan.

Rippikoululaisten tehtävänä on kerätä paperille sanoja, jotka tulevat mieleen sanasta "ihminen". Isonen voi kannustaa ryhmäläisiä tekemällä tarkentavia kysymyksiä (älä kuitenkaan auta liikaa, anna rippikoululaisten tehdä ajatustyö!):

- Millainen on ihminen?
- Mistä ihminen pitää?
- Missä ihminen asuu?
- Mitä ihminen syö?

Kun olette saaneet paperin valmiiksi, pohtikaa seuraavia kysymyksiä:

- Mitä huomioita voi tehdä paperille tulleista sanoista?
- Painottuuko jokin tietty ihmiselämän osa-alue? Esim. millainen ihminen on eläimenä?
- Minkälaiset asiat näyttävät jääneen pois kokonaan? Esim. löytyykö paperilta ihmissuhteisiin liittyviä tekijöitä? Entä rotuasioita?
- Mitä ajatuksia tehtävä herätti?

## IHMISEN OIKEUDET

Lue ääneen seuraavat yleismaailmallisen ihmisoikeusjulistuksen kohdat:

- Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.
  - Jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, koska vain sen puitteissa hänen yksilöllisen olemuksensa vapaa ja täysi kehitys on mahdollinen.
  - Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin, ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.
  - Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, omatunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen...
- 
- Toteutuvatko yhdenvertaisuuslain asiat Suomessa?
  - Keksittekö epäkohtia?



## VENEELLÄ TURVAAN

On syyskuu ja rajuilma on valloillaan. Matkustajavene on ajanut karille. Aallot ovat korkeampia kuin vene ja rankkasade piiskaa veneen kantta. Kyydissä olevat matkustajat ovat pakokauhun vallassa. ”Miten me pelastumme?” ja ”Selviämmekö hengissä?” -kysymykset pyörivät monen mielessä. Matkustajavene ei tule kestäämään myrskyssä. Liitokset natisevat ja on vain ajan kysymys, milloin vene uppoaa.

Lopulta kapteeni ilmoittaa, että matkustajaveneessä on vain yksi pelastusvene, pieni kumipaatti, johon mahtuu vain viisi matkustajaa. Ketkä ansaitsevat päästä pelastusveneeseen? Kenen osa on jäädä oman onnensa nojaan ajelehtimaan ilman tietoa pelastumisesta? Perustelkaa valintanne.

Matkustajat:

- Kyösti, 64 v., suomalainen eläkkeelle jäänyt rakennustyöläinen, leski, 2 lasta, 3 lastenlasta
- Katri, 22 v., suomalainen työtön, ei koulutusta, sinkku, raskaana
- Gölten, 34 v., virolainen maahanmuuttaja, työskentelee siistijänä, sinkku
- Joseph 26 v., namibialainen turisti, opiskelee lääkäriksi, seurustelee Lindan kanssa
- Linda 25 v., namibialainen turisti, työskentelee ompelijana, seurustelee Josephin kanssa
- Anna, 16 v., suomalainen lähihoitajaopiskelija, sinkku
- Razdi 43 v., Suomessa asuva Irakin kurdi, omistaa pizzerian, naimisissa, 3 kouluikäistä lasta
- Taina 38 v., suomalainen alkoholisoitunut sinkku, muuttanut eron jälkeen takaisin vanhempiensa luo, isän luona asuvan lapsen äiti
- Janita 6 v., suomalainen esikoululainen, Tainan tytär, asuu isänsä luona
- Tapio 55 v., suomalainen rakennusinsinööri, naimisissa, 2 pian aikuistuvaa lasta

## RAAMATU(LLI)STA

Lukekaa seuraavat raamatunkohdat (voit taas kirjoittaa kohdat valmiiksi paperille ja jakaa etsittäväksi ja luettavaksi ryhmäläisille):

**1. Moos 1:27-31; Ps. 8, Ps. 39:5-7; Ps. 139; Jes. 43:1; Matt. 6:26-30 ja Gal 3:28**

- Mitä kyseiset kohdat kertovat ihmisestä ja hänen arvostaan?
- Mitä kohdat kertovat teille? Mitä kohdat kertovat teistä?
- Onko ihmiselämällä arvoa? Paljonko maksaa ihminen?

## JULISTEEN KIMPPUUN

Valmistakaa ihmisoikeuksien puolesta puhuva juliste, joka voitaisiin kiinnittää katulamppuun. Keksikää iskulause, joka puree tavalliseen ihmiseen Suomen kadulla.



## 7. PIENOISEVANKELIUMI

### ALKURUKOUS

Herra, Sinä olet kallio ja pakopaikka.

Sinä olet turvamme, tapahtui mitä tahansa.

Sinä varjelet hädästä ja vaarasta.

Sinä ympäröit meidät pelastuksen riemulla.

Mitä Sinä sanot, se tapahtuu. Mitä Sinä käsket, se pysyy.

Kiitämme siitä, että saamme luottaa lupaukseesi olla kanssamme kaikki päivät maailman loppuun asti.

Aamen.

### RAAMATU(LLI)STA

Etsitään pienoisevankeliumi Raamatusta (Joh. 3:16)

Isonen kertoo, että tähän pieneen raamatunkohtaan on tiivistettynä koko kristinuskon sanoma. Tästä juontuukin ulkoläksyn nimi: pienoisevankeliumi, eli ilosanoma pienoiskoossa.

Käydään ryhmässä läpi tuo raamatunkohta pienissä osissa. Vastauksia voitte etsiä Raamatusta esimerkiksi takaosassa olevan sanaston avulla.

#### **Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon...**

- Voiko rakkautta mitata?
- Millaisia rakkauden tekoja sinä voit tehdä?

#### **...että antoi ainoan poikansa...**

- Mutta emmekö me kaikki ole Jumalan lapsia? Miksi puhutaan Jeesuksesta Jumalan ainoana poikana?
- Mihin Jumala antoi Jeesuksen?

#### **...jottei yksikään, joka häneen uskoo...**

- Mitä tarkoittaa "olla uskossa"?

#### **...joutuisi kadotukseen...**

- Mitä tarkoittaa kadotus?

#### **...vaan saisi iankaikkisen elämän.**

- Millaista on taivaassa? Miten sinne pääsee?
- Voitte katsoa vinkkiä **Joh. 14:1-6**.

**Korostakaa, että tämä pieni pätkä Raamatusta on tärkeintä, mitä he voivat rippikoulustaan muistaa!**

## SARJAKUVASANKARIT

Täyttäkää sarjakuvan puhe- ja ajatuskuplat ja täydentäkää kuvat piirtäen ja värittäen loppuun. Sarjakuvan tarinan tulee koskettaa jollain tavoin pienoisevankeliumia. Kuvat saatte laittaa haluamaanne järjestykseen. Sarjakuvat esitellään yhteisesti ryhmähetken päätteeksi.

Pyydä siis rippikoulun opettajalta kopiot sarjakuvasta, jotta sinun ei tarvitse repiä tätä vihkosta!

